

РАЗДЕЛ ВТОРИ
СЕДЕМТЕ ТАЙНСТВА
НА ЦЪРКВАТА

1113 1210 Тайнствата на Новия Завет са установени от Христа и са седем на брой, а именно: Кръщение, Миропомазване, Евхаристия, Покаяние, Елеосвещение, Свещенство и Брак. Седемте тайнства се отнасят до всички етапи и всички важни моменти на християнския живот: те дават раждането и растежа, изцелението и мисията на живота във вярата на християните. Съществува известна аналогия между етапите на природния и духовния живот¹.

1211 Като следваме тази аналогия, ще разгледаме най-напред трите тайнства на християнското посвещаване (*глава първа*), след това тайнствата на изцелението (*глава втора*) и накрая тайнствата, които са в служба на общността и мисията на вярващите (*глава трета*). Безспорно този ред на излагане не е единствено възможният, но той позволява да се види, че тайнствата образуват едно органично цяло, в което всяко отделно тайнство има своето жизнено място.

1113 В това органично цяло Евхаристията заема особено място, като „Тайнството на тайнствата“: „Всички останали тайнства се нареждат спрямо това тайнство като своя цел.“²

¹ SANCTUS THOMAS AQUINAS, *Summa theologiae* 3, q. 65, a. 1, c: Ed. Leon. 12, 56-57.

² SANCTUS THOMAS AQUINAS, *Summa theologiae* 3, q. 65, a. 3, c: Ed. Leon. 12, 60.

ГЛАВА ПЪРВА

ТАЙНСТВОТА НА ХРИСТИЯНСКОТО ВЪВЕДЕНИЕ

1212 С тайнствата на християнското въведение, Кръщение, Миропомазване и Евхаристия, се поставят *основите* на целия християнски живот. „Съучастието в божествената природа, дадена на хората чрез благодатта на Христос, съдържа известна аналогия с произхода, растежа и поддържането на естествения живот. Родени чрез Кръщението за нов живот, вярващите биват укрепени чрез тайнството на Миропомазването, а в Евхаристията получават храната на вечния живот. Така в тайнствата на християнското въведение те придобиват все по-големите богатства на божествения живот и напредват в усъвършенстването на любовта.“³

Член 1

ТАЙНСТВОТО КРЪЩЕНИЕ

1213 Светото Кръщение е основата на целия християнски живот, то е *преддверие на живота в Духа* („*vitae spiritualis ianua*“) и врата, която открива достъпа до другите тайнства. Чрез Кръщението ние се освобождаваме от греха и се възраждаме като Божии чеда, вчлениваме се в Христос и в Църквата като нейно тяло и участници в нейната мисия⁴: „Правилно и надлежно Кръщението се определя като тайнство на възраждането чрез вода в Словото.“⁵

³ PAULUS VI, Const. ap. *Divinae consortium naturae*: AAS 63 (1971) 657; вж. *Ordo initiationis christianae adultorum*, Praenotanda 1-2 (Typis Polyglottis Vaticanis 1972) p. 7.

⁴ Вж. Concilium Florentinum, Decretum pro Armenis: DS 1314, CIC canones 204, § 1. 849; CCEO canon 675, § 1.

⁵ *Catechismus Romanus* 2, 2, 5: ed. P. RODRÍGUEZ (Città del Vaticano-Pamplona 1989) p. 179.

I. Как е назовано това тайнство?

1214 *Кръщението* е наречено така според централния обред, чрез който се извършва: „кръщавам“ (от гръцки βαπτίζεῖν) означава „по-топявам“, „потъвам“, потапянето във вода символизира погребението на оглашения в смъртта на Христос, откъдето той излиза чрез възкресението с Него⁶ като „нова твар“ (2 Кор. 5, 17; Гал. 6, 15).

1215 Това тайнство се нарича още „банята на възраждането и обновата от Духа Светаго“ (Тит. 3, 5), защото то означава и осъществява това раждане от водата и Духа, без което „никой не може да влезе в Божието Царство“ (Иоан. 3, 5).

1216 „Тази баня е наричана *осветление*, защото тези, които получават това [катехизисно] поучение, са осветени.“⁷ Тъй като в Кръщението получи Словото, „истинската светлина, която просветява всеки човек“ (Иоан. 1, 9), кръстеният, „след като е бил просветен“⁸, е станал „Син на светлината“⁹ и самият той е „светлина“ (Еф. 5, 8):

Кръщението „е най-хубавият и най-възвишеният дар от Бога ... . Ние го наричаме дар, благодат, кръщение, помазание, просвещение, дреха на безсмъртието, баня на възраждане, печат и всичко, което е най-скъпоценно. *Дар*, защото е подарено на тези, които нищо не са дали; *благодат*, защото е дадено дори и на виновните; *Кръщение*, защото грехът е погребан във водата; *помазание*, защото е свещено и царствено (таква са тези, които са помазани); *просвещение*, защото е блестяща светлина; *дреха*, защото покрива нашия позор; *баня*, защото ни измива; *печат*, защото ни пази и е знак за господството на Бога“¹⁰.

II. Кръщението в икономията на спасението

ПРЕДОБРАЗИ НА КРЪЩЕНИЕТО В СТАРИЯ ЗАВЕТ

1217 В Литургията на Пасхалната нощ, когато се извършва *благославянето на кръщелната вода*, Църквата тържествено възпоменава големите събития в историята на спасението, които бяха предобраз на тайната на Кръщението:

⁶ Вж. Рим. 6, 3-4; Кол. 2, 12.

⁷ SANCTUS IUSTINUS, *Apologiae* 1, 61: CA 1, 168 (PG 6, 421).

⁸ Вж. Евр. 10, 32.

⁹ Вж. 1 Сол. 5, 5.

¹⁰ SANCTUS GREGORIUS NAZIANZENUS, *Oratio* 40, 3-4: SC 358, 202-204 (PG 36, 361-364).

„Боже, посредством тайнствени знаци, Ти извършваш с невидима сила дивните дела на спасението, и по различни начини си приготвил водата, своята твар да изразява благодатта на Кръщението.“¹¹

1218 Още от създаването на света водата, това скромно и удивително творение, е извор на живота и плодородието. Светото Писание вижда как Дух Божий се „носи“ над нея¹². 344
694

„Още от създаването на света Духът се носеше над водите, за да получат зародиша на силата, която осветява.“¹³

1219 Църквата видя в Ноевия ковчег първообраз на спасението чрез Кръщението. И наистина, чрез него „един малък брой хора, всичко осем на брой, бяха спасени чрез водата“ (1 Петр. 3, 20): 701, 845

„И в потопа си преобразил някакъв вид възраждане, та чрез тайната на същия елемент да се постави край на греха и начало на добродетелта.“¹⁴

1220 Ако водата на извора символизира живота, водата на морето е символ на смъртта. Затова Кръщението можеше да бъде образ на тайната на Кръста. Чрез този символика Кръщението означава общение със смъртта на Христос. 1010

1221 Преминаването на Червено море, истинското освобождаване на Израил от Египетското робство, известява най-вече освобождаването, извършено от Кръщението:

„Ти си освободил от робството на фараона синовете на Авраам, като направи да минат по сухо Червено море, за да бъдат образ на бъдещия народ на кръстените.“¹⁵

1222 Накрая, Кръщението е представено в преминаването на реката Йордан, при което Божият народ получава дара на Обетованата земя за поколението на Авраам, образ на вечния живот. Обещанието за това щастливо наследство бе изпълнено в Новия Завет.

¹¹ *Vigilia Paschalis, Benedictio aquae: Missale Romanum*, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 283.

¹² Вж. *Бум.* 1, 2.

¹³ *Vigilia Paschalis, Benedictio aquae: Missale Romanum*, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 283.

¹⁴ *Vigilia Paschalis, Benedictio aquae: Missale Romanum*, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 283.

¹⁵ *Vigilia Paschalis, Benedictio aquae: Missale Romanum*, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 283.

КРЪЩЕНИЕТО НА ХРИСТОС

1223 Всички първообрази на Стария Завет намират своя завършек в Исус Христос. Той започна обществения си живот, след като се остави да бъде кръстен от Йоан Кръстител в реката Йордан¹⁶, а след своето Възкресение Той дава тази мисия на апостолите: „И така, идете и научете всички народи, като ги кръщавате в името на Отца и Сина и Светаго Духа и като ги учите да пазят всичко, което съм ви заповядал.“¹⁷

1224 Нашият Господ доброволно се подчини на Кръщението на свети Йоан, предназначено за грешниците, за да „изпълни всяка правда“¹⁸. Тази постъпка на Исус е проява на неговото „понижение“¹⁹. Тогава Духът, който витаеше над водите при първото сътворение, слезе върху Исус като прелюдия на новото сътворение и Отец показва Исус като Свой „възлюбен Син“²⁰.

1225 В Своята Пасха Христос отвори за всички хора изворите на Кръщението. Всъщност Той беше говорил вече за Своето страдание, което щеше да претърпи в Йерусалим като за „Кръщение“, с което Той трябваше да бъде кръстен²¹. Кръвта и водата, които протекоха от прободения хълбок на разпнатия Христос²², са образи на Кръщението и на Евхаристията, тайнства на новия живот²³: оттогава е възможно „да се родиш от вода и Дух“, за да влезеш в Небесното Царство (*Йоан.* 3, 5).

„Виж къде си кръстен, откъде идва Кръщението, ако не от Кръста на Христа, от смъртта на Христос. Там е цялата тайна: Той страда за теб, само в Него ти си изкупен, само в Него ти си спасен.“²⁴

КРЪЩЕНИЕТО В ЦЪРКВАТА

1226 Още от деня на Петдесетница Църквата е чествала и давала светото Кръщение. И наистина, св. Петър заявява на смутената от

¹⁶ Вж. *Мат.* 3,15

¹⁷ Вж. *Мат.* 28, 19-20; *Марк.* 16, 15-16.

¹⁸ Вж. *Мат.* 3, 15.

¹⁹ Вж. *Фил.* 2, 7.

²⁰ Вж. *Мат.* 3, 16-17.

²¹ Вж. *Марк.* 10, 38; *Лук.* 12, 50.

²² Вж. *Йоан.* 19, 34.

²³ Вж. *Йоан.* 5, 6-8.

²⁴ SANCTUS AMBROSIIUS, *De sacramentis*, 2, 2, 6: CSEL 73, 27-28 (PL 16, 425-426).

проповедта му гълпа: „Покайте се и всеки от вас да се кръсти в името на Исуса Христа за прошка на греховете и ще приемете дара на Светия Дух“ (Деян. 2, 38). Апостолите и техните помощници предлагат Кръщението на всеки, който вярва в Христа: „Евреи, боязливи от Бога, езичници.“²⁵ Кръщението винаги е свързано с вярата: „Повярвай в Господа Исуса Христа и ще се спасиш ти и целият ти дом“, съветва своя тъмничен стражар във Филипи св. Павел. Разказът продължава: „Тъмничният стражар веднага получи Кръщението, той и всички негови близки“ (Деян. 16, 31-33). 849

1227 Според апостол Павел чрез Кръщението вярващият споделя смъртта на Христос, той е погребан и възкръсва заедно с Него: 790

„Кръстени в Исуса Христа, ние сме кръстени в Неговата смърт. Погребани сме с Него чрез Кръщението в смъртта, така че както Христос възкръсна от мъртвите чрез славата на Отца, така и ние да живеем в един нов живот.“²⁶

Кръстените „отново се облякоха в Христа“²⁷. Чрез Светия Дух Кръщението е баня, която пречиства, освещава и оправдава²⁸.

1228 Кръщението е следователно една „водна баня“, в която негленното семе на Словото на Отца произвежда своя оживотворяващ ефект²⁹. Св. Августин ще каже за Кръщението: „Словото се съединява с материалния елемент и става тайнство.“³⁰

III. Как се отслужва тайнството Кръщение?

Християнското посвещение

1229 За да стане някой християнин, още от времето на апостолите е бил необходим постепенен преход и посвещение на няколко етапа. Този преход може да се измине бързо или бавно. Той обаче винаги ще трябва да включва няколко съществени неща: благовестие на Словото, приемане на Евангелието, което води до обръщане, изпо-

²⁵ Вж. Деян. 2, 41; 8,12-13; 10, 48; 16, 15.

²⁶ Вж. Рим. 6, 3-4; Кол. 2, 12.

²⁷ Вж. Гал. 3, 27.

²⁸ Вж. 1 Кор. 6, 11; 12, 13.

²⁹ Вж. 1 Петр. 1, 23; Еф. 5, 26.

³⁰ SANCTUS AUGUSTINUS, *In Iohannis evangelium tractatus* 80, 3: CCL 36, 529 (PL 35, 1840).

вяждане на вярата, Кръщение, слизание на Светия Дух, достъп до Евхаристийното общение.

1248 1230 Това посвещение многократно се е променяло в течение на вековете според обстоятелствата. В първите векове на Църквата християнското посвещение е било много развито, с дълъг период на *катехумената* и редица подготвителни обреди, които са белязали литургически пътя на оглашенската подготовка и които са завършили с отслужване на тайнствата на християнското посвещение.

13 1231 Там, където формата на Кръщението на децата е била широко използвана за отслужването на това тайнство, тя е станала и единен акт, който обединява в сбита форма предварителните етапи на християнското посвещение. В самата си същност Кръщението на децата изисква едно *оглашение след Кръщението*. Тук не става дума само за нуждата от обучение след Кръщението, но и за необходимото разцъфтяване на кръщелната благодат при израстване на личността. Тук е истинското място на *катехизиса*.

1204 1232 Вторият ватикански събор подкрепи за латинската Църква „катехумената на възрастните, разпределен в няколко етапа“³¹. Неговите обреди се намират в *Ordo initiationis christianae adultorum* (Чин на християнското посвещение на възрастните) (1972). Съборът освен това позволи, щото в мисионерски страни „освен елементите на посвещение, приети от християнското предание“, се допускат „и други елементи на посвещение, практикувани във всеки народ, стига само да могат да бъдат пригодени към християнски обред“³².

1290 1233 Впрочем днес във всички латински и източни обреди християнското посвещение на възрастните започва от момента на тяхното влизане в катехумената, за да стигне връхната си точка в общото отслужване на трите тайнства – Кръщение, Миропомазване и Евхаристия³³. В източните обреди християнското посвещение на децата започва с Кръщението, последвано непосредствено от Миропомазването и Евхаристията, докато в римския обред християнското посвещение се подготвя от катехетиката в

³¹ CONCILIUM CATHOLICUM II, Const. *Sacrosanctum concilium*, 64: AAS 56 (1964) 117.

³² CONCILIUM CATHOLICUM II, Const. *Sacrosanctum concilium*, 65: AAS 56 (1964) 117; вж. *Ibid*, 37-40: AAS 56 (1964) 110-111.

³³ Вж. CONCILIUM CATHOLICUM II, Decr. *Ad gentes*, 14: AAS 58 (1966) 963; CIC canones 851. 865-866.

течение на години, за да завърши накрая с Миропомазване и Евхаристия, върхът на християнското посвещение³⁴.

МИСТАГОГИЯ НА ОТСЛУЖВАНЕТО

1234 Смисълът и богататта на Кръщението изпъкват ясно в ритуалите на неговото отслужване. Само като следват с внимателно участие жестовете и думите на това отслужване, вярващите могат да бъдат посветени в богатствата, които това тайнство означава и осъществява при всеки новопокръстен.

1235 *Знакът на Кръста* в началото на отслужването изразява печата на Христос върху този, който ще му принадлежи, и означава богататта на изкуплението, което ни бе спечелено от Христос чрез Неговия Кръст. 617 2157

1236 *Известяването на Словото Божие* осветява с откровена истина кандидатите и общността и подбужда отговора на вярата, който е неделим от Кръщението. В действителност Кръщението е по особен начин „тайнство на вярата“, защото е тайнственото вливане в живота на вярата. 1122

1237 Понеже Кръщението означава освобождаване от греха и неговия подбудител – дявола, произнасят се едно или няколко *заклинания* над кръщавания. Той се помазва с маслото на катехумената или пък свещенодействащият поставя ръцете си над него и той се отказва категорично от сатаната. Така подготвен, той може да *изповядва вярата на Църквата*, в която ще бъде „предаден“ чрез Кръщението³⁵. 1673 189

1238 *Кръщелната вода* се освещава от молитва на Епиклезата (било в самия момент, било в нощта на Пасхата). Църквата моли Бога чрез Неговия Син силата на Светия Дух да слезе над тази вода, така че всички, които ще бъдат кръстени в нея, „да се родят от вода и Дух“ (Иоан. 3, 5). 1217

1239 След това следва *същинският обред* на тайнството: *Кръщението* в тесен смисъл на думата означава и реализира смъртта на 1214

³⁴ Вж. CIC canones 851, 2. 868.

³⁵ Вж. Рим. 6, 17.

греха и влизането в живота на Пресветата Троица чрез уподобяване на Пасхалната Тайна на Христос. Кръщението се извършва по най-изразителен начин чрез трикратно потапяне в кръщелната вода. Но още от древността то може да се извърши с трикратно поливане на вода върху главата на кръщавания.

1240 В латинската Църква това трикратно поливане се придружава от думите на свещенослужителя: „(името), аз те кръщавам в името на Отца и Сина и Светия Дух.“ В Източните литургии свещеникът казва, след като катехуменът е обърнат към Изток: „Кръщава се Божият раб (името) в името на Отца и Сина и Светия Дух.“ И при назоваване на всяко едно от лицата на Пресветата Троица той го потапя във водата и го издига.

1294, 1574 1241 *Помазването със свещено миро-хризма*, благовонно масло, осветено от епископа, означава дара на Светия Дух за новопокръстения. Той е станал християнин, т.е. „помазаник“ на Светия Дух, 783 приобщен в Христос, който е помазан като свещеник, пророк и цар³⁶.

1291 1242 В литургията на Източната Църква помазването с миро след кръщението представлява тайнството Миропомазване. В римската литургия това помазване известява едно второ помазване със светото миро, което ще бъде извършено от епископа: тайнството Миропомазване, което, така да се каже, „потвърждава“ (*confirmat*, откъдето *конфирмация*) и приключва кръщелното помазване.

1216 1243 *Бялата дреха* символизира, че кръстеният „се облича в Христос“³⁷; той е възкръснал с Христос. *Свещта*, запалена от Пасхалната свещ, означава, че Христос е просветил новопокръстения. В Христос кръстените са „светлината на света“ (*Mat. 15, 14*)³⁸.

2769 Новопокръстеният е вече дете на Бога в единородния Му Син. Той вече може да каже молитвата на Божиите чеда: „Отче наш“.

1292 1244 *Първото евхаристийно Причастие*. Станал чедо на Бога, облечен в сватбената дреха, новопокръстеният е вече допуснат „на сватбеното угощение на Агнеца“ и получава храната на новия живот – Тялото и Кръвта на Христос. Източните Църкви пазят живо съзнанието за единс-

³⁶ Вж. *Ordo Baptismi parvulorum*, 62 (Typis Polyglottis Vaticanis 1969) p. 32.

³⁷ Вж. *Гал.* 3, 27.

³⁸ Вж. *Фил.* 2, 15.

твото на християнското посвещение, като дават Светото Причастие на всички новопокръстени и миропомазани, дори и на малките деца, като припомнят думите на Господа: „Оставете децата да дойдат при Мен и не им пречете“ (*Марк.* 10, 14). Латинската Църква, която запазва достъпа до Светото Причастие за тези, които са достигнали до съзнателна възраст, отваря Кръщението към Евхаристията, като приближава новопокръстеното дете до олтара с молитвата „Отче наш“.

1245 *Гържественият благослов* приключва отслужването на Кръщението. По време на Кръщението на новородените благославянето на майката заема особено място.

IV. Кой може да приема Кръщението?

1246 „Кръщението може да приеме всеки човек, който още не е кръстен.“³⁹

КРЪЩЕНИЕ НА ВЪЗРАСТНИ

1247 Още от първите времена на Църквата Кръщението на възрастните е широко практикувано там, където известяването на Евангелието е в самото начало. При подобни случаи катехуменатът (подготовката за Кръщение) заема особено място. Като посвещение във вярата и в християнския живот то трябва да подготви приемането на дара на Бога в Кръщението, Миропомазването и Евхаристията.

1248 Катехуменатът, или подготовката на оглашените (катехумени) има за цел да помогне на последните в отговор на божествената инициатива и в съединение с една църковна общност, да доведе обръщането им и тяхната вяра до пълна зрялост. Става дума за „подготовка за християнския живот ...“, чрез който „учениците влизат в съприкосновение с Христос, техния учител. Следователно катехумените трябва да бъдат по подходящ начин посветени в тайните на спасението и във воденето на евангелски живот и въведени чрез свещените обреди, отслужвани в различните епохи, в живота на вярата, на литургията и любовта на Божия народ“.⁴⁰ 1230

³⁹ CIC, canon 864; вж. CCEO canon 679.

⁴⁰ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 14: AAS 58 (1966) 962-963; вж. *Ordo initiationis christianae adultorum*, Praenotanda 19 (Typis Polyglottis Vaticanis 1972) p. 11; *Ibid.*, De tempore catechumenatus eiusque ritibus 98, p. 36.

- 1259 1249 Катехумените са вече „съединени с Църквата, принадлежат към Христовия дом и не рядко водят живот на вяра, надежда и любов“.⁴¹ „Майката Църква ги прегръща като свои в своята любов и се грижи за тях.“⁴²

Кръщение на деца

- 403 1250 Като се раждат със заблудена и опетнена от първородния грях човешка природа, децата също имат нужда от едно ново раждане в Кръщението⁴³, за да бъдат освободени от властта на мрака и да бъдат пренесени в царството на свободата на Божиите чеда⁴⁴, към което всички хора са призвани. Чистата безвъзмездност на благодатта на спасението е особено добре проявена в Кръщението на децата. Църквата и родителите биха лишили още от раждането детето си от неоченимата благодат да стане дете на Бога, ако не му осигурят Кръщение скоро след раждането⁴⁵.

1251 Християнските родители ще признаят, че тази практика отговаря на тяхната роля на хранители на живота, който Бог им е поверил⁴⁶.

1252 Практиката да се кръщават децата още малки е църковна традиция от незапомнени времена. Ясни свидетелства за нея има още от втори век насам. Обаче е твърде вероятно още в началото на апостолската проповед, когато цели „домове“ са получавали Кръщението⁴⁷, да са били кръщавани и малките деца⁴⁸.

Вяра и Кръщение

- 1123 1253 Кръщението е тайнство на вярата⁴⁹. Но вярата се нуждае от общността на вярващите. Всеки вярващ може да вярва единствено във вярата на Църквата. Вярата, която се изисква за Кръщението,

⁴¹ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 14: AAS 58 (1966) 963.

⁴² CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 14: AAS 57 (1965) 19: вж. CIC canones 206, 788.

⁴³ Вж. CONCILIUM TRIDENTINUM, Sess. 5^a, *Decretum de peccato originali*, canon 4: DS 1514.

⁴⁴ Вж. *Col.* 1, 12-14.

⁴⁵ Вж. CIC canon 867: CCEO canon 686, § 1.

⁴⁶ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 11: AAS 57 (1965) 15-16: *Ibid.*, 41: AAS 57 (1965) 47; *Id.*, Const. past. *Gaudium et spes*, 48: AAS 58 (1966) 1067-1069; CIC canones 774, § 2. 1136.

⁴⁷ Вж. *Деян.* 16, 15. 33; 18, 8; *1 Кор.* 1, 16.

⁴⁸ Вж. SACRA CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI, Instr. *Pastoralis actio*, 4: AAS 72 (1980) 1139.

⁴⁹ Вж. *Марк.* 16, 16.

не е съвършена и зряла вяра, а е само начало, призвано да нараства. На катехумена или на неговия кръстник се задава въпросът: „Какво искате от Божията Църква?“ И той отговаря: „Вяра!“ 168

1254 При всички кръстени, деца или възрастни, вярата трябва да расте *след* Кръщението. За тази цел Църквата чества всяка година в Пасхалната нощ подновяването на обещанията при Кръщението. Подготовката за Кръщението довежда само до прага на новия живот. Кръщението е извор на новия живот в Христос, от който извира целият християнски живот. 2101

1255 Помощта на родителите е от голямо значение, за да може кръщелната благодат да се развие. В това се състои ролята на *кръстника* или *кръстницата*, които трябва да бъдат силно вярващи, способни и готови да подпомогнат новопокръстения, дете или възрастен, в неговия път на християнски живот⁵⁰. Тяхното задължение е една истинска църковна служба (*officium*)⁵¹. Цялата църковна общност носи частица от отговорността за разгъването и пазенето на благодатта, получена при Кръщението. 1311

V. Кой може да кръщава?

1256 Обикновено епископът и свещеникът са служителите при Кръщението, а в латинската Църква също и дяконите⁵². В случай на необходимост всяко лице, дори и некръстено, което има изискващото се намерение⁵³, може да кръщава, използвайки троичната формула за Кръщение. Изискващо намерение означава да искаш да направиш това, което Църквата прави, когато кръщава. Църквата вижда причината за такава възможност в универсалната спасяваща роля на Бога⁵⁴ и в необходимостта от Кръщението за спасение⁵⁵. 1239-1240 1752

VI. Необходимостта от Кръщение

1257 Самият Господ потвърждава, че Кръщението е необходимо за 1129

⁵⁰ Вж. CIC canones 872-874.

⁵¹ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, 67: AAS 56 (1964) 118.

⁵² Вж. CIC canon 861, § 1; CCEO canon 677, § 1.

⁵³ Вж. CIC canon 861, § 2.

⁵⁴ Вж. *1 Тим.* 2, 4.

⁵⁵ Вж. *Марк.* 16, 16.

⁵⁶ Вж. *Иоан.* 3, 5.

161, 846 спасението⁵⁶. Сам Той повели на своите ученици да проповядват Евангелието и да кръщават всички народи⁵⁷! Кръщението е необходимо за спасението на тези, на които Евангелието е било известно и вече са имали възможността да пожелаят това тайнство⁵⁸. Църквата не познава друго средство, за да осигури встъпването във вечното блаженство, освен Кръщението; ето защо тя не пренебрегва мисията, получена от Бога, да възроди „от водата и Духа“ всички, които могат да бъдат кръстени. *Бог свързва спасението с тайнството на Кръщението, но Той самият не е свързан със своите тайнства.*

2473 1258 Още от самото начало Църквата е твърдо убедена, че тези, които умират заради вярата, без да са получили Кръщението, са кръстени чрез тяхната смърт за Христос и с Христос. Това *Кръщение чрез кръвта*, както и *желанието за Кръщение*, носят плодовете на Кръщението, дори и без това да бъде тайнство.

1249 1259 За всички *катехумени*, които умират преди Кръщението, тяхното ясно изразено желание да го получат, придружено от разкаяние за греховете и любов, им осигурява спасение, което те не са могли да получат чрез тайнството.

848 1260 „Понеже Христос умря за всички и последното призвание на човека е единственото, Божието призвание, затова ние трябва да приемем, че Светият Дух дава на всички по начин, познат само на Бога, възможността да бъдат присъединени към Пасхалната Тайна.“⁵⁹ Всеки човек, който, макар и да не познава Евангелието на Христа и Църквата, търси истината и изпълнява волята на Бога, според както той я схваща, може да бъде спасен. Може да се предполага, че подобни хора биха *пожелали категорично Кръщението*, ако имаха възможността да познаят неговата необходимост.

1261 Що се отнася до *децата, умрели без Кръщение*, Църквата може само да ги повери на милосърдието на Бога, както прави в

⁵⁷ Вж. *Мат.* 28, 20. Вж. CONCILIIUM TRIDENTINUM, Sess. 7^a, *Decretum de sacramentis*, Canones de sacramento Baptismi, canon 5: DS 1618; CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 14: AAS 57 (1965) 18; Id., Decr. *Ad gentes*, 5: AAS 58 (1966) 951-952.

⁵⁸ Вж. *Марк.* 16, 16.

⁵⁹ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. past. *Gaudium et spes*, 22: AAS 58 (1966) 1043; вж. Id., Const. dogm. *Lumen gentium*, 16: AAS 57 (1965) 20; Id., Decr. *Ad gentes*, 7: AAS 58 (1966) 955.

обрета на тяхното погребение. И наистина, голямото милосърдие на Бога, „който иска всички хора да бъдат спасени“ (1 Тим. 2, 4), както и нежността на Исуса спрямо децата, за които Той каза: „Оставете децата да дохождат при Мене и не им пречете“ (Марк. 10, 14), ни позволяват да се надяваме, че сигурно има път за спасението на децата, умрели без Кръщение. Затова толкова по-пламенен е призивът на Църквата да не се пречи на малките деца да дойдат при Христос чрез дара на Светото Кръщение.

1257

1250

VII. Благодатта на Кръщението

1262 Различните въздействия на Кръщението са означени от видимите елементи на обрета на тайнството. Потапянето във водата напомня символите на смъртта и на пречишването, но също така и на възраждането и на обновлението. Двете основни последици са очистиването от греховете и новото раждане в Светия Дух⁶⁰.

1234

ЗА ОПРОЩЕНИЕ НА ГРЕХОВЕТЕ...

1263 Чрез Кръщението се опрощават всички грехове, първородният грях и всички лични грехове, както и всички наказания за греха⁶¹. И наистина, в тези, които са възродени, не остава нищо, което би им попречило да влязат в Царството Божие – нито грехът на Адам, нито личният грях, нито последствието от греха, от които най-тежкото е разделянето с Бога.

977

1425

1264 Обаче в кръстения остават някои временни последици от греха, като страданията, болестите, смъртта или слабостите неразделни от живота като например слабостите на характера и т.н., както и едно предразположение към греха, което Преданието нарича *сластолюбие*, или метафорично „огнище на греха“ („*fomes peccati*“): „Оставено, за да се борим с него, *сластолюбието* не е в състояние да вреди на тези, които не се съгласяват с него, противопоставят му се със смелост и с благодатта на Христа. Нещо повече, „Ако пък някой се състезава, той не бива увенчан, щом се не състезава по правилата“ (2 Тим. 2, 5)⁶².

976, 2514,

1426

405

⁶⁰ Вж. Деян. 2, 38; Иоан. 3, 5.

⁶¹ Вж. CONCILIIUM FLORENTINUM, *Decretum pro Armenis*: DS 1316.

⁶² CONCILIIUM TRIDENTINUM, Sess. 5^a, *Decretum de peccato originali*, canon 5: DS 1515.

„НОВОТО ТВОРЕНИЕ“

1265 Кръщението не само очиства от всякакви грехове, но прави от
505 новопокръстения ново творение⁶³, приемен син на Бога⁶⁴, който е ста-
460 нал „участник в божественото естество“⁶⁵, член на Христа⁶⁶ и Не-
гов сънаследник⁶⁷, храм на Светия Дух⁶⁸.

1266 Пресветата Троица дава на кръстения *освещаваща благодат*,
1992 благодатта на *оправданието*, което го прави:

- способен да вярва в Бога, да се надява на Него и да го обича
- 1812 посредством *богословните добродетели*;
- дава му сила да живее и действа под подтика и *даровете на*
- 1831 *Светия Дух*;
- 1810 – позволява му да расте в доброто чрез *моралните добродетели*.

По този начин целият организъм на свръхестествения живот на християнина се корени в Светото Кръщение.

ПРИБОЩЕНИ В ЦЪРКВАТА – ТЯЛОТО НА ХРИСТА

1267 Кръщението ни прави членове на Тялото на Христос. „Не сме
782 ли членове един другиму?“ (*Еф. 4, 25*). Кръщението ни приобщава в
Църквата. От кръщелните купели се ражда единственият Божи на-
род на Новия Завет, който превъзхожда всички естествени или чо-
вешки граници на нациите, на културите, на расите и на половете:
„Чрез един дух всички сме кръстени в едно тяло“ (*1 Кор. 12, 13*).

1268 Кръстените станаха „живи камъни“ за „изграждането на ду-
ховната сграда, за едно свето Свещенство“ (*1 Петр. 2, 5*). Чрез Кръ-
щението те вземат участие в Свещенството на Христа, в Неговата
1141 пророческа и царска мисия, те са „род избран, царствено свещен-
ство, народ свет, люде придобити, за да възвестите съвършенствата
на Оногова, Който ви е призовал от тъмнината в чудната Своя свет-
784 лина“ (*1 Петр. 2, 9*). *Кръщението ни прави участници в общото
Свещенство на вярващите*.

⁶³ Вж. *2 Кор. 5, 17*.

⁶⁴ Вж. *Гал. 4, 5-7*.

⁶⁵ Вж. *2 Петр. 1, 4*.

⁶⁶ Вж. *1 Кор. 6, 15; 12, 27*.

⁶⁷ Вж. *Рим. 8, 17*.

⁶⁸ Вж. *1 Кор. 6, 19*.

1269 След като е станал член на Църквата, кръстеният не принадлежи повече на себе си⁶⁹, но на Този, Който е умрял и възкръснал за нас.⁷⁰ Така той е призван да се подчинява на другите,⁷¹ да им служи⁷² в общностите на Църквата, да бъде „послушен и покорен“ на църковните началници⁷³ и да се отнася към тях с уважение и с обич.⁷⁴ Както Кръщението е източник на отговорности и задължения, така кръстеният се ползва и с права в лоното на Църквата: да приема тайнствата, да се храни с Божието Слово и да бъде подкрепян от другите духовни помощи на Църквата⁷⁵. 871

1270 „След като са преродени в Божии синове [чрез Кръщението, кръстените], се считат задължени да изповядват пред хората вярата, която са получили от Бога чрез Църквата“,⁷⁶ и да участват в апостолската и мисионерска дейност на Божия народ.⁷⁷ 2472

СВЕЩЕНОДЕЙНАТА ВРЪЗКА НА ХРИСТИЯНСКОТО ЕДИНЕНИЕ

1271 Кръщението изгражда основата на общението между всички християни, което се отнася и за онези, които още не са в пълно общение с Католическата Църква: „В действителност тези, които вярват в Христа и са получили законно Кръщението, се намират в известно общение с Католическата Църква, макар и да не е свършено. Оправдани чрез вярата, получена при Кръщението, те се приобщават в Христос и носят с пълно право името християни и на свой ред се признават от синовете на Католическата Църква като братя в Господа.“⁷⁸ „Следователно Кръщението е *свещенодейната връзка на единството*, съществуващо между тези, които са били възродени чрез Него.“⁷⁹ 818, 838

⁶⁹ Вж. *1 Кор.* 6, 19.

⁷⁰ Вж. *2 Кор.* 5, 15.

⁷¹ Вж. *Еф.* 5, 21; *1 Кор.* 16, 15-16.

⁷² Вж. *Иоан.* 13, 12-15.

⁷³ Вж. *Евр.* 13, 17.

⁷⁴ Вж. *1 Сол.* 5, 12-13.

⁷⁵ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 37: AAS 57 (1965) 42-43; CIC canones 208-223; CCEO canon 675, § 2.

⁷⁶ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 11: AAS 57 (1965) 16.

⁷⁷ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 17: AAS 57 (1965) 21; Id., Decr. *Ad gentes*, 7: AAS 58 (1966) 956; *Ibid.*, 23: AAS 58 (1966) 974-975.

⁷⁸ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 3: AAS 57 (1965) 93.

⁷⁹ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 22: AAS 57 (1965) 105.

Един незаличим духовен белег...

1121 1272 Въчленен в Христос чрез Кръщението, кръстеният става сходен с образа на Христос.⁸⁰ Кръщението белязва християнина с незаличим духовен белег (*характер*) на неговата принадлежност към Христос. Този белег не може да се изтрие от никакъв грях, дори ако грехът пречи на Кръщението да принесе своите плодове на спасението.⁸¹ Дадено веднъж завинаги, Кръщението не може да бъде повторено.

1070 1273 Включени в Църквата чрез Кръщението, вярващите са получили тайнствен характер, който ги посвещава за християнския религиозен култ.⁸² Кръщелният отпечатък прави християните способни и ги задължава да служат на Бога с живо участие в светата литургия на Църквата и да упражняват своето кръщелно свещенство със свидетелството за свет живот и действена любов⁸³.

197 1274 „*Печатът на Господа*“⁸⁴ е печатът, с който Светият Дух ни белязва „в деня на изкуплението“ (*Еф.* 4, 30)⁸⁵. „Кръщението е печат за вечния живот.“⁸⁶ Вярващият, който би „запазил този печат“ докрай, т.е. който ще остане верен на изискванията на своето Кръщение, ще може да си отиде „белязан със знака на вярата“⁸⁷, с вярата на Светото Кръщение в очакване на блаженото съзерцание на Бога – изпълнението на вярата – и с надеждата за възкресение.

Накратко

1275 *Християнското въведение се осъществява от трите взаимосвързани тайнства: Кръщението, което е началото на новия живот; Миропомазването, което е негово утвърждаване; Евхаристията, която храни ученика с Тялото и Кръвта на Христос за преобразуването му в Него.*

⁸⁰ Вж. Рим. 8, 29.

⁸¹ Вж. CONCILIIUM TRIDENTINUM, Sess. 7^a, *Decretum de sacramentis*, Canones de sacramentis in genere, canon 9: DS 1609; *Ibid.*, Canones de sacramento Baptismi, canon 6: DS 1619.

⁸² Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 11: AAS 57 (1965) 16.

⁸³ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 10: AAS 57 (1965) 15-16.

⁸⁴ Вж. SANCTUS AUGUSTINUS, *Epistula* 98, 5: CSEL 34, 527 (PL 33, 362).

⁸⁵ Вж. Еф. 1, 13-14; 2 Кор. 1, 21-22.

⁸⁶ SANCTUS IRENAEUS LUGDUNENSIS, *Demonstratio praedicationis apostolicae*, 3: SC 62, 32.

⁸⁷ *Præx Eucharistica I seu Canon Romanus: Missale Romanum*, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 454.

- 1276 „И така, идете и научете всички народи, като ги кръщавате в името на Отца и Сина и Светаго Духа и като ги учите да пазят всичко, което съм ви заповядал“ (Мат. 28, 19-20).
- 1277 Кръщението представлява раждане за нов живот в Христос. По волята Божия то е необходимо за спасението, както и самата Църква, в която ни въвежда Кръщението.
- 1278 Основният обред при Кръщението се състои в потапяне на кръщавания във вода или поливането на главата му с вода, като се призовава Светата Троица: Отец, Син и Свети Дух.
- 1279 Плодът на Кръщението, или кръщелната благодат, е съдържателна реалност, която допринася за опрощаване на първородния грях и на всички лични грехове; раждането за нов живот, чрез който човек става приеман син на Отца, член на Христос, храм на Светия Дух. Чрез самия факт кръстеният се вчленява в Църквата, Тяло на Христос, и става съучастник в свещенството на Христос.
- 1280 Кръщението отпечатва в душата незаличим духовен белег, характер, който посвещава кръстения в християнското богопочитание. Поради своя характер Кръщението не може да бъде повторено⁸⁸.
- 1281 Тези, които умират за вярата, катехумените и всички хора, които под влиянието на благодатта, без да познават Църквата, търсят искрено Бога и се стараят да изпълнят Неговата воля, могат да се спасят дори ако не са получили Кръщението⁸⁹.
- 1282 От най-древни времена Кръщението е давано за децата, защото това е благодат и дар от Бога, който не изисква никаква човешка заслуга; децата се кръщават във вярата на Църквата. Въвеждането в християнския живот води до истинската свобода.
- 1283 Що се отнася за децата, умрели без Кръщение, литургията на Църквата ни призовава да имаме доверие в Божието милосърдие и да се молим за тяхното спасение.

⁸⁸ Вж. CONCILIUM TRIDENTINUM, Sess. 7^a, *Decretum de sacramentis*, Canones de sacramentis in genere, canon 9: DS 1609; *Ibid.*, Canones de sacramento Baptismi, canon 11: DS 1624.

⁸⁹ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 16: AAS 57 (1965) 20.

1284 *В случай на необходимост всяко лице може да кръщава, стига само да има намерението да прави това, което Църквата прави, и да полее вода върху главата на кръщавания, като казва: „Аз те кръщавам в името на Отца и Сина и Светия Дух.“*

Член 2

ТАЙНСТВОТО МИРОПОМАЗВАНЕ

1285 Тайнството Миропомазване заедно с Кръщението и Евхаристията съставя съвкупността от „тайнствата на християнското посвещение“, чието единство трябва да се съблюдава. Следователно трябва да се обясни на вярващите, че приемането на това тайнство е необходимо за завършването на кръщелната благодат.⁹⁰ Всъщност „чрез тайнството Миропомазване връзката на кръстените с Църквата става по-съвършена, защото те са обогатени с една особена сила на Светия Дух и имат по-тясно задължение да разпространяват и да защитават вярата чрез думи и дела като истински свидетели на Христос“.⁹¹

I. Миропомазването в икономеята на спасението

702-716 1286 В *Стария Завет* пророците известяваха, че Духът Господен ще почива върху очаквания Месия⁹² с оглед на спасителната Му мисия⁹³. Слизането на Светия Дух върху Исус по време на Кръщението Му от Йоан бе знак, че това беше Той, Който трябваше да дойде, че Той беше Месията, Синът Божи⁹⁴. Заченат от Светия Дух, целият Му живот и цялата мисия се осъществяват в пълно общуване със Светия Дух, който Отец Му даде „не с мярка“ (*Иоан.3, 34*).

739 1287 Тази пълнота на Духа не трябваше да остане само пълнота на Месията, тя трябваше да бъде съобщена на *целия месиански народ*.⁹⁵ Многократно Христос обещаваще това слизание на Светия Дух,⁹⁶ обещание,

⁹⁰ Вж. *Ordo Confirmationis*, Praenotanda 1 (Typis Polyglottis Vaticanis 1973) p. 16.

⁹¹ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 11: AAS 57 (1965) 15; вж. *Ordo Confirmationis*, Praenotanda 2 (Typis Polyglottis Vaticanis 1973) p. 16.

⁹² Вж. *Ис.* 11, 2.

⁹³ Вж. *Лук.* 4, 16-22; *Ис.* 61, 1.

⁹⁴ Вж. *Мат.* 3, 13-17; *Иоан.* 1, 33-34.

⁹⁵ Вж. *Ез.* 36, 25-27; *Иоил* 3, 1-2.

⁹⁶ Вж. *Лук.* 12, 12; *Иоан.* 3, 5-8; 7, 37-39; 16, 7-15; *Деян.* 1, 8.

което Той изпълни най-напред в деня на Пасхата⁹⁷ и след това по още по-великолепен начин в деня на Петдесетница.⁹⁸ Изпълнени със Светия Дух, апостолите започват да проповядват „великите Божии дела“ (*Деян.* 2, 11) и Петър заявява, че това слизание на Светия Дух е знак за месианските времена.⁹⁹ Тези, които тогава повярваха в апостолската проповед и които бяха кръстени, на свой ред получиха дара на Светия Дух.¹⁰⁰

1288 „Оттогава насам, за да изпълнят волята на Христа, апостолите, като поставяха върху новопокръстените ръцете си, даваха им дара на Духа, който завършва благодатта на Кръщението.¹⁰¹ Ето защо в посланието до Евреите между елементите на първото християнско учение намира място доктрината за Кръщенията и за възлагането на ръцете.¹⁰² Поставянето на ръцете с право е признато от Католическата Църква като начало на тайнството Миропомазване, което по някакъв начин увековечава в Църквата благодатта на Петдесетница.“¹⁰³ 699

1289 От много рано, за да се изрази по-добре дарът на Светия Дух, към възлагането на ръцете отгоре е било прибавяно помазването с благо- 695
вонно масло (*хрисма*). Това помазване обяснява името „християнин“, 436
което означава „помазан“ и което произхожда от името на самия Христос, Когото „Бог помаза с Дух Свети“ (*Деян.* 10, 38). Този обред на помазване съществува и до наши дни както на Изток, така и на Запад. 1297
Затова именно на Изток това тайнство се нарича *Миропомазване* (на гръцки *хрисматсион*) – помазване с *миро* (*хрисма*). На Запад терминът за *Миропомазване* – *Конфирмация* (*укрепване*), подсказва, че това тайнство едновременно утвърждава Кръщението и подсилва кръщелната благодат.

ДВЕ ТРАДИЦИИ: ИЗТОЧНА И ЗАПАДНА

1290 В първите векове Миропомазването като правило се отслужва заедно с Кръщението, като образува с последното според израза на св. Киприан едно „двойно тайнство“.¹⁰⁴ Измежду другите причини

⁹⁷ Вж. *Иоан.* 20, 22.

⁹⁸ Вж. *Деян.* 2, 1-4.

⁹⁹ Вж. *Деян.* 2, 17-18.

¹⁰⁰ Вж. *Деян.* 2, 38.

¹⁰¹ Вж. *Деян.* 8, 15-17; 19, 5-6.

¹⁰² Вж. *Евр.* 6, 2.

¹⁰³ PAULUS VI, Const. ap. *Divinae consortium naturae*: AAS 63 (1971) 659.

¹⁰⁴ Вж. SANCTUS CYPRIANUS CARTHAGINIENSIS, *Epistula* 73, 21: CSEL 3/2, 795 (PL 3, 1169).

- увеличаването на кръщенията на децата, и то по всяко време на годината, както и увеличаването на (селските) енории, които уголемяват епархиите, прави вече невъзможно присъствието на епископа при всички кръщелни отслужвания. На Запад, понеже има желание да се запази за епископа завършването на Кръщението, се въвежда временно разделение на двете тайнства. Изтокът е запазил съединени двете тайнства, като Миропомазването се дава от свещеника, който кръщава. Той обаче може да го направи само с миро (μύρον), осветено от епископа.¹⁰⁵
- 1233
- 1291 Един обичай на Римската Църква е улеснил развитието на западната практика вследствие на двойното помазване със светото миро след Кръщението: извършено веднъж от свещеника върху новопокръстения при излизане от свещената баня, то е довършено от повторно помазване върху челото, направено от епископа на всеки от новопокръстените.¹⁰⁶ Първото помазване със светото миро, което се прави от свещеника, остава прикрепено към кръщелния обред. То означава участието на кръстените в пророческата, свещеническата и царствената функция на Христос. Ако Кръщението е прието от възръстен, при него има само едно помазване след кръщението: това на Миропомазването.
- 1242
- 1292 Практиката на Източните Църкви подчертава повече единството на християнското посвещение. Практиката на латинската Църква изразява по-ясно връзката на новия християнин с неговия епископ, гарант и служител за единството на своята Църква, на нейната католичност и нейната апостоличност и оттам връзката с апостолското начало на Христовата Църква.
- 1244

II. Знаците и обредът на Миропомазването

- 1293 В обряда на това тайнство е уместно да разгледаме знака на помазването и това, което означава и утвърждава: духовния *печат*.
- 695 *Помазването* в библейската и древната символика е богато на множество значения: маслото е знак на изобилие¹⁰⁷ и на радост,¹⁰⁸ то пречиства (помазването преди и след баня); то ни прави гъвкави

¹⁰⁵ Вж. CCEO canones 695, § 1. 696, § 1.

¹⁰⁶ Вж. SANCTUS HIPPOLYTUS ROMANUS, *Traditio apostolica*, 21: ed. B. BOTTE (Münster i.W. 1989) p. 50 et 52.

¹⁰⁷ Вж. *Втор.* 11,14.

¹⁰⁸ Вж. *Пс.* 22, 5; 103, 15.

(помазването на атлетите и на борците); то е знак на оздравяване, защото облекчава контузиите и раните¹⁰⁹ и ни прави сияещи от красотата, здраве и сила.

1294 Всички тези значения на маслото за помазване се намират и в сакраменталния живот. Помазването с масло на катехумените преди Кръщението означава пречистване и укрепване; помазването на болните изразява излекуване и подкрепа. Помазването със светото миро след Кръщението при Миропомазването и при свещеническото ръкоположение е знак на посвещаване. Чрез Миропомазването християните, т.е. помазаните, вземат по-голямо участие в мисията на Исус Христос и в пълнотата на Светия Дух, от които Той е изпълнен, така че целият им живот да излъчва приятния аромат на Христос¹¹⁰. 1152

1295 Чрез помазването помазаният получава белега, „печата“ на Светия Дух. Печатът е символ на личността,¹¹¹ знакът на нейния авторитет,¹¹² за нейната собственост върху даден предмет.¹¹³ По този начин войниците се белязваха с печата на техния началник, а също така и робите с печата на техния господар; той удостоверява един юридически акт¹¹⁴ или документ¹¹⁵ и понякога го прави таен.¹¹⁶ 698

1296 Сам Христос заявява, че е белязан с печата на Отца.¹¹⁷ Християнинът също е белязан с печат: „Тоя, който утвърждава нас с вас в Христа и ни помаза, е Бог; той ни и запечата и даде залога на Духа в сърцата ни“ (2 Кор. 1, 21-22).¹¹⁸ Този печат на Светия Дух отбелязва цялостната ни принадлежност към Христос, поставянето ни в Негова служба завинаги, но също така и обещанието за божествено покровителство в голямото есхатологично изпитание.¹¹⁹ 1121

¹⁰⁹ Вж. Ис. 1, 6; Лук. 10, 34.

¹¹⁰ Вж. 2 Кор. 2, 15.

¹¹¹ Вж. Бит. 38, 18; Ст. 8, 6.

¹¹² Вж. Бит. 41, 42.

¹¹³ Вж. Втор. 32, 34.

¹¹⁴ Вж. 3 Царств. 21, 8.

¹¹⁵ Вж. Иер. 32, 10.

¹¹⁶ Вж. Ис. 29, 11.

¹¹⁷ Вж. Иоан. 6, 27.

¹¹⁸ Вж. Еф. 1, 13; 4, 30.

¹¹⁹ Вж. Деян. 7, 2-3; 9, 4; Ез. 9, 4-6.

ОТСЛУЖВАНЕ НА МИРОПОМАЗВАНЕТО

- 1183 1297 Един важен момент, който предшества *отслужването на Миропомазването*, но по особен начин представлява част от него, е *освещаването на светото миро*. Епископът е този, който на Велики Четвъртък на литургията освещава светото миро за цялата епархия. В Църквите на Изтока това освещаване е запазено за патриарха:

Антиохийската литургия изразява по този начин епиклезата на освещаването на светото миро: „[Отче ... изпрати Твоя Свети Дух] върху нас и върху този елей пред нас и освети го, за да бъде той за всички, които ще бъдат помазани и белязани с него: миро свето, миро свещенническо, миро царско, помазване за радост, дреха от светлина, връхна дреха на спасението, духовен дар, освещаване на душите и телата, непреходно щастие, незаличим печат, щит на вярата и непобедим шлем против всички козни на противника.“¹²⁰

1298 Когато Миропомазването се отслужва отделно от Кръщението, както е случаят в Римския обред, литургията на тайнството започва с подновяване на Кръщелните обещания и с изповядване на вярата на миропомазваните. По този начин става очевидно, че Миропомазването е продължение на Кръщението.¹²¹ Когато се кръщава възрастен, той веднага получава Миропомазването и участва в Евхаристията.¹²²

1299 В Римския обред епископът простира ръцете си върху тези, които ще се помазват, жест, който още от времето на апостолите е знак за дара на Духа. И епископът призовава изливането на Духа:

- 1831 „Всемогъщи Боже, Отец на нашия Господ Исус Христос, Който си възродил тези Твои чеда от вода и дух свети, като ги освободи от греха, прати в тях, Господи, Светия дух утешителя, дай им духа на мъдростта и разума, духа на съвета и силата, духа на знанието и благочестието, изпълни ги с духа на Твоя страх. Чрез Христа, нашия Господ.“¹²³

1300 Следва *същинският обред* на тайнството. В латинския обред „тайнството на Миропомазването се дава чрез помазване със све-

¹²⁰ *Pontificale iuxta ritum Ecclesiae Antiochiae*, Pars I, Versio latina (Typis Polyglottis Vaticanis 1941) p. 36-37.

¹²¹ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, 71: AAS 56 (1964) 118.

¹²² Вж. CIC canon 866.

¹²³ Вж. *Ordo Confirmationis*, 25 (Typis Polyglottis Vaticanis 1973) p. 26.

тото миро върху челото, като се възлага ръка и с думите: „*Accipe signaculum doni Spiritus Sancti*“¹²⁴ („Приеми печата на Светия Дух, който ти се дава в дар“). В Източните Църкви от Византийски обред помазването с мирото се прави след епиклезата, върху най-важните части на тялото: челото, очите, носа, ушите, устните, гърдите, гърба, ръцете и краката. Всяко помазване е придружено от формулата: „*Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου*“ („*Signaculum doni Spiritus Sancti*“ – „Печатът, на дара, на Светия Дух“)¹²⁵.

699

1301 Целувката на мира, с която приключва обредът на тайнството, означава и показва църковното общение с епископа и всички верни.¹²⁶

III. Въздействията на Миропомазването

1302 От отслужването става ясно, че въздействието от тайнството на Миропомазването е особеното изливане на Светия Дух, както е станало изливането връз апостолите в деня на Петдесетница.

731

1303 От този факт следва, че Миропомазването допринася за нарастването и задълбочаването на кръщелната благодат:

1262-1274

- Миропомазването вкоренява по-дълбоко в нас синовната ни връзка с Бога, което ни кара да казваме: „*Авва, Отче*“ (*Рим.* 8, 15);
- увеличава в нас даровете на Светия Дух;
- съединява ни по-силно с Христос;
- прави нашата връзка с Църквата по-съвършена;¹²⁷
- предава ни особената сила на Светия Дух, за да разпространяваме и да защитаваме вярата с думи и с дела като истински свидетели на Христос, да изповядваме храбро името на Христос и никога да не изпитваме срам от Кръста.¹²⁸

2044

„Спомни си, че си получил духовния знак, духа на мъдрост и ум, духа на съвет и сила, духа на познание и благочестие, духа на страхопочита-

¹²⁴ PAULUS VI, Const. ap. *Divinae consortium naturae*: AAS 63 (1971) 657.

¹²⁵ *Rituale per le Chiese orientali di rito bizantino in lingua greca*, Pars 1 (Libreria Editrice Vaticana 1954) p. 36.

¹²⁶ Вж. SANCTUS HIPOLYTUS ROMANUS, *Traditio apostolica*, 21: ed. B. BOTTE (Münster i.W. 1989) p. 54.

¹²⁷ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 11: AAS 57 (1965).

¹²⁸ Вж. CONCILIUM FLORENTINUM, *Decretum pro Armenis*: DS 1319; CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 11: AAS 57 (1965) 15; *Ibid.*, 12: AAS 57 (1965) 16.

ние, и пази това, което си получил. Бог Отец те беляза със Своя знак, Христос Господ те помаза и постави в твоето сърце залога на Духа.¹²⁹

- 1121 1304 Миропомазването ни се дава един-единствен път, както и Кръщението, на което то е завършек. Миропомазването слага наистина в душата един *незаличим духовен белег*, „характер“,¹³⁰ който е знак, че Исус Христос е белязал един християнин с печата на Своя Дух, като го облича в сила свише, за да бъде Негов свидетел.¹³¹
- 1268 1305 „Характерът“ усъвършенства общото свещенство на вярващите, получено при Кръщението, и „миропомазаният получава силата да изповядва публично вярата в Христос, почти по силата на едно задължение (*quasi ex officio*)“.¹³²

IV. Кой може да получи това тайнство?

- 1212 1306 Всеки кръстен, но още непомазан, може и трябва да получи тайнството Миропомазване.¹³³ Тъй като Кръщението, Миропомазването и Евхаристията образуват едно цяло, следва, че „вярващите са задължени да получат това тайнство в подходящо време“,¹³⁴ защото без Миропомазването и Евхаристията тайнството Кръщение без съмнение е валидно и ефикасно, но християнското посвещение остава недовършено.

1307 Латинският обичай от векове посочва възрастта, на която трябва да се приеме тайнството Миропомазване – „възрастта на разпознаването“. Обаче при опасност от смърт децата трябва да се помажат дори и да не са стигнали тази възраст.¹³⁵

- 1250 1308 Ако някога се говори за Миропомазването като за „тайнство на християнска зрялост“, не трябва в никакъв случай да се смесват зрялата възраст на вярата със зрялата възраст на естествения растеж, нито пък да се забравя, че кръщелната благодат е благодат на

¹²⁹ Вж. SANCTUS AMBROSIIUS, *De mysteriis* 7, 42: CSEL 73, 106 (PL 16, 402-403).

¹³⁰ Вж. CONCILIIUM TRIDENTINUM, Sess. 7^a, *Decretum de sacramentis*, Canones de sacramentis in genere, canon 9: DS 1609.

¹³¹ Вж. Лук. 24, 48-49.

¹³² SANCTUS THOMAS AQUINAS, *Summa theologiae* 3, q. 72, а. 5, ad 2: Ed. Leon. 12, 130.

¹³³ Вж. CIC canon 889, § 1.

¹³⁴ CIC canon 890.

¹³⁵ Вж. CIC canones 891, 883, 3.

безвъзмездно и незаслужено избраничество, която няма нужда от „потвърждение“, за да стане ефективна. Св. Тома го напомня:

„Телесната възраст не обуславя душата. Така дори и в детството човек може да получи съвършенството на духовната възраст, за която говори книгата Премъдрост (4, 8): „Не в дълговечността е честната старост, тя не се измерва с броя на годините.“ По този начин много деца, благодарение на силата на Светия Дух, която са получили, са се борили храбро и дори са проливали кръвта си за Христос.“¹³⁶

1309 *Подготовката* за Миропомазването трябва да има за цел да доведе християнина до потясна връзка с Христос, към една по-жива близост със Светия Дух, с Неговото действие, Неговите дарове и вдъхновение, за да може по-здраво да се натовари с апостолските отговорности на християнския живот. Отгук катехезата на Миропомазването ще се постарее да подобри разбирането за принадлежността ни към Църквата на Исус Христос както за Вселенската Църква, така и за енорийската общност. Последната носи особена отговорност при подготовката на тези, които ще бъдат помазани.¹³⁷

1310 За да получим Миропомазването, трябва да бъдем в благодатно състояние. Уместно е да прибегнем до тайнството Покаяние, за да бъдем пречистени за дара на Светия Дух. Една по-гореща молитва трябва да ни подготви да получим с покорност и благодарение силата и благодатите на Светия Дух.¹³⁸ 2670

1311 За Миропомазването, както и за Кръщението, желаещите да се кръстят трябва да потърсят духовната помощ на един *кръстник* или *кръстница*. Подходящо е той да бъде същият кръстник както при Кръщението, за да се подчертае по-добре единството на двете тайнства.¹³⁹ 1255

V. Извършителят на Миропомазването

1312 *Първоначалният извършител* на Миропомазването е епископът.¹⁴⁰
На Изток обикновено свещеникът е този, който кръщава и който непосредствено след това дава Миропомазването в едно-единствено от- 1233

¹³⁶ Вж. SANCTUS THOMAS AQUINAS, *Summa theologiae* 3, q. 72, a. 8, ad 2: Ed. Leon. 12, 133.

¹³⁷ Вж. *Ordo Confirmationis*, Praenotanda 3 (Typis Polyglottis Vaticanis 1973) p. 16.

¹³⁸ Вж. *Деян.* 1, 14.

¹³⁹ Вж. *Ordo Confirmationis*, Praenotanda 5 (Typis Polyglottis Vaticanis 1973) p. 17; *Ibid.*, 6 (Typis Polyglottis Vaticanis 1973) p. 17; CIC canon 893, § 1-2.

¹⁴⁰ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 26: AAS 57 (1965) 32.

служване. Той го прави обаче със свето миро, осветено от патриарха или епископа, което изразява апостолското единство на Църквата. Връзките на това единство се засилват от тайнството на Миропомазването. В латинската Църква същият ред се прилага при кръщаването на възрастни или когато е допуснат до пълно общение с Църквата един кръстен от друга християнска общност, чието тайнство на Миропомазване не е валидно.¹⁴¹

- 1290 1313 *В латинския обред* служителят, който по право извършва Миропомазването, е епископът.¹⁴² Въпреки че при уважителни причини епископът може да отстъпи правото да извършат Миропомазването на свещеници¹⁴³, по-уместно е поради самия смисъл на тайнството да го направи той самият, като не забравя, че точно поради тази причина отслужването на Миропомазването е било временно отделено от Кръщенiето. Епископите са наследници на апостолите, те са получили пълнотата на тайнството Свещенство. Извършването на това тайнство от самите тях подчертава, че то има за цел да обедини още по-тясно с Църквата тези, които го получават, да ги обедини с нейните апостолски първоизточници и с мисията да свидетелстват за Христос.

- 1307 1314 Ако един християнин е в смъртна опасност, всеки свещеник може да му даде Миропомазване.¹⁴⁴ В действителност Църквата иска всяко едно от нейните чедa, дори и най-малкото, да не напуска този свят, без да бъде усъвършенствано чрез Светия Дух с дара на пълнотата на Христос.

Накратко

- 1315 *„Апостолите, които бяха в Иерусалим, като се научиха, че Самария е приела Словото Божие, проводиха там Петър и Йоан. Тези слязоха при самаритяните и се помолиха за тях, за да им бъде даден Светия Дух. Защото Той не бе слязъл още върху нито един от тях, а само бяха кръстени в името на Господа Исуса. Тогава те възлагаха върху им ръце, и те приемаха Светия Дух (Деян. 8, 14-17).*

¹⁴¹ Вж. CIC canon 883, § 2.

¹⁴² Вж. CIC canon 882.

¹⁴³ Вж. CIC canon 884, § 2.

¹⁴⁴ Вж. CIC canon 883, 3.

- 1316 *Миропомазването усъвършенства кръщелната благодат; то е тайнство, което дава Светия Дух, за да се вкорени по-дълбоко в божественото приемничество, да ни вчлени по-силно в Христос, да направи по-здрави нашите връзки с Църквата, да се присъединим още повече към нейната мисия и да ни помогне да свидетелстваме за християнската вяра със словото, подкрепено с дела.*
- 1317 *Миропомазването, както и Кръщението, отпечатва в душата на християнина един духовен знак или незаличим характер, ето защо това тайнство може да се получава само един път в живота.*
- 1318 *На Изток това тайнство се дава непосредствено след Кръщението, то е последвано от участие в Евхаристията. Тази традиция подчертава единството на трите тайнства в християнското посвещение. В латинската Църква тайнството Конформация се дава при достигане на една съзнателна възраст и обикновено отслужването е запазено за епископа, с което се цели да се покаже, че тайнството укрепва църковните връзки.*
- 1319 *Кандидатът за Миропомазване, който е достигнал до съзнателна възраст, трябва да изповядва вярата си, да бъде в благодатно състояние, да има намерението да получи тайнството и да бъде готов да се натовари с длъжността на ученик и на свидетел Христов в църковната общност и в земните дела.*
- 1320 *Същинската част от обряда на Миропомазването е помазването със свето миро върху челото на кръстения (на Изток също и върху други сетивни органи), с поставяне отгоре ръката на служителя и с думите: „Accipe signaculum doni Spiritus Sancti“ („Приеми печата на Духа Светаго, който ти се дава в дар“) в латинския обред; и „Segnaculum doni Spiritus Sancti“ („Печатът на дара на Светия Дух“) във византийския обред.*
- 1321 *Когато Миропомазването се отслужва отделно от Кръщението, неговата връзка с Кръщението се изразява между другото и чрез подновяване на кръщелните обещания. Отслужването на Миропомазването в хода на Евхаристията допринася за подчертаване единството на тайнствата на християнското посвещение.*

ЧЛЕН 3

ТАЙНСТВОТО ЕВХАРИСТИЯ

1212 1322 Светата Евхаристия приключва християнското посвещение. Тези, които чрез Кръщението са били издигнати до достойнството на царственото свещенство и чрез Миропомазването са още по-дълбоко преобразувани по подобие на Христос, чрез Евхаристията вземат участие заедно с общността в жертвоприношението на самия Господ.

1323 „Нашият Спасител на последната Тайна вечеря, в нощта, в която бе предаден, установи евхаристичната жертва на Своето Тяло и на Своята Кръв, за да увековечи през вековете кръстното жертвоприношение, докато Той дойде, и за да повери на Своята Църква, неговата обична Невеста, спомена за Своята Смърт и Възкресение: тайнство на любовта, знак на единство, връзка на любов, пасхална трапеза, в която Христос се получава като храна, душата е изпълнена с благодати и ни дава залог за бъдещата слава.“¹⁴⁵

1402

I. Евхаристията – извор и връх на църковния живот

864 1324 Евхаристията е „извор и връх на целия християнски живот“¹⁴⁶. „Всички други тайнства, както и всички църковни служби и апостолски задължения, са тясно свързани с Евхаристията и насочени към нея. Защото Евхаристията съдържа цялото духовно съкровище на Църквата, т.е. самия Христос, нашата Пасха.“¹⁴⁷

775 1325 „Общението на живота с Бога и единството на Божия народ, върху което е основана Църквата, са означени и реализирани в Евхаристията. В нея се намира върхът на дейността, чрез която в Христос Бог осветява света, и култът, който отдават на Христос в Светия Дух и чрез него на Отца.“¹⁴⁸

1090 1326 И накрая, чрез евхаристичното *отслужване* ние се присъединява-

¹⁴⁵ CONCILIUM VATICANUM II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, 47: AAS 56 (1964) 113.

¹⁴⁶ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 11: AAS 57 (1965) 15.

¹⁴⁷ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Presbyterorum ordinis*, 5: AAS 58 (1966) 997.

¹⁴⁸ SACRA CONGREGATIO RITUUM, Instr. *Eucharisticum mysterium*, 6: AAS 59 (1967) 545.

ме вече към небесната литургия и предварително предвкуσαμε вечния живот, когато Бог ще бъде всичко във всички (1 Кор. 15, 18).

1327 С една дума, Евхаристията е обобщение и същина на нашата вяра: „Нашият начин на мислене е съгласуван с Евхаристията и Евхаристията на свой ред подкрепя нашия начин на мислене.“¹⁴⁹ 1124

II. Как е наречено това тайнство?

1328 Неизчерпаемостта на това тайнство се проявява в различните наименования, които му се дават. Всяко от тези имена назовава само някой от аспектите. Наричат го:

Евхаристия, защото е акт на благодарност към Бога. Думите *εὐχαριστεῖν* (Лук. 22, 19; 1 Кор. 11, 24) и *εὐλογεῖν* (Мат. 26, 26; Марк. 14, 22) напомнят еврейските благословения, които възхваляват, особено по време на ядене – делата на Бога: сътворението, изкуплението и освещаването. 2637 1084 1359

1329 *Господня Вечеря*,¹⁵⁰ защото става дума за *Тайната вечеря*, която Господ направи заедно с учениците Си в навечерието на Своего страдание и за предзнаменованието за *сватбената вечеря на Агнеца*¹⁵¹ в небесния Йерусалим. 1382

Преломяване на хляба, защото този обред, който е присъщ при храненето на евреите, бе използван от Исус, когато благославяше и разпределяше хляба като глава на трапезата,¹⁵² особено на Тайната вечеря.¹⁵³ По този жест учениците Му ще Го познаят след Неговото Възкресение¹⁵⁴ и по същия жест първите християни ще отбелязват техните евхаристични събирания.¹⁵⁵ С това те искат да покажат, че всички, които ядат от единствения разчупен хляб, влизат в общение с Него и образуват с Него едно тяло.¹⁵⁶ 790

Евхаристична общност (σύναξις), защото Евхаристията се

¹⁴⁹ Вж. SANCTUS IRENAEUS LUGDUNENSIS, Adversus haereses 4, 18, 5: SC 100, 610 (PG 7, 1028).

¹⁵⁰ Вж. 1 Кор. 11, 20.

¹⁵¹ Вж. Откр. 19, 9.

¹⁵² Вж. Мат. 14, 19; 15, 36; Марк. 8, 6, 19.

¹⁵³ Вж. Мат. 26, 26; 1 Кор. 11, 24.

¹⁵⁴ Вж. Лук. 24, 13-35.

¹⁵⁵ Вж. Деян. 2, 42. 46; 20, 7. 11.

¹⁵⁶ Вж. 1 Кор. 10, 16-17.

¹⁵⁷ Вж. 1 Кор. 11, 17-34.

- 1348 чества в общността на верните, видимият израз на Църквата.¹⁵⁷
- 1341 1330 *Възпоменание* на Стрaданияето и Възкресението на Господа.
Света жертва, защото възпроизвежда като настоящо единственото приношение на Христос Спасителя и включва приношението на Църквата, или още *жертва на светата Меса*, „хвалебна жертва“ (Евр. 13, 15)¹⁵⁸; *духовна жертва*¹⁵⁹, *чиста жертва*¹⁶⁰ и пресвята, защото приключва и превишава всички жертвоприношения на Стария Завет.
- 2643
614 *Света и Божествена Литургия*, защото цялата литургия на Църквата намира своя център и своя обобщен израз в отслужването на това тайнство; в същия смисъл го наричат още отслужване на *Светите Тайни*. Наричано е още *Пресветото Тайнство*, защото е Тайнството на тайнствата. С това име се означават евхаристичните дарове, съхранявани в Дарохранителницата.
- 1169
- 950 1331 *Причастие*, защото чрез това тайнство ние се съединяваме с Христос, който ни прави причастни на Своето Тяло и на Своята Кръв, за да образува с нас едно тяло,¹⁶¹ нарича се още *светите неща: τὰ ἅγια*¹⁶² – това е първият смисъл на „общение на светците“, за което говори Апостолският символ – *хляб на ангелите, небесен хляб, лекарство за безсмъртие*,¹⁶³ *предсмъртно Причастие*...
- 948
1405
- 849 1332 *Света Меса*, защото литургията, в която се извършва тайнството на спасението, привършва с изпращането на вярващите (Идете си с мир!) да изпълнят Божията воля в техния ежедневен живот.

III. Евхаристията в икономейта на спасението

ЗНАЦИТЕ НА ХЛЯБА И НА ВИНОТО

- 1350 1333 В центъра на отслужването на Евхаристията стоят хлябът и

¹⁵⁸ Вж. Пс. 115, 4. 8.

¹⁵⁹ Вж. 1 Петр. 2, 5.

¹⁶⁰ Вж. Мал. 1, 11.

¹⁶¹ Вж. 1 Кор. 10, 16-17.

¹⁶² Вж. *Constitutiones apostolicae* 8, 13, 12: SC 336, 208 (FUNK, *Didascalia et Constitutiones Apostolorum* 1, 516); *Didaché* 9, 5: SC 248, 178 (FUNK, *Patres apostolici* 1, 22); *Ibid.*, 10, 6: SC 248, 180 (FUNK, *Patres apostolici* 1, 24).

¹⁶³ SANCTUS IGNATIUS ANTIOCHENUS, *Epistula ad Ephesios* 20, 2: SC 10bis, 76 (FUNK 1, 230).

виното, които с думите на Христос и призоваването на Светия Дух се претворяват в Тялото и Кръвта на Христос. Вярна на заповедта на Господа, Църквата продължава да прави в Негова памет до славното Му завръщане това, което Той направи в навечерието на Своеото Страдание: „Взе хляба“ ... „Взе чашата с вино“ ... Като стават по тайнствен начин Тяло и Кръв на Христос, знаците на хляба и на виното продължават да означават също и добротата на творението. Така 1147
в приношението ние отдаваме благодарност на Създателя за хляба 1148
и за виното,¹⁶⁴ плодове „на човешкия труд“, но най-напред „плод на земята“ и „на лозата“, дарове на Създателя. Църквата вижда в жеста на Мелхиседек, цар и свещеник, който „изнесе хляб и вино“ (*Бит.* 14, 18), един първообраз на собственото си приношение.¹⁶⁵

1334 В Стария Завет хлябът и виното са принасяни като жертва от 1150
първите плодове на земята в знак на признателност към Създателя. Но те получават ново означение в контекста на Изхода: Безквасните 1363
хлябове, които Израил яде всяка година на Пасха, напомнят бързината на спасителното бягство от Египет; споменът за манната в пустинята ще напомня винаги на Израил, че Той живее от хляба на Божието Слово.¹⁶⁶ Накрая, ежедневният хляб е плодът на Обетованата земя, залог на верността на Бога към своите обещания. „Чашата на благословието“ (*1 Кор.* 10, 16) на края на еврейското Пасхално ядене прибавя към празничната радост от виното едно есхатологично измерение, това на месианското очакване за възстановяването на Йерусалим. Исус установи своята Евхаристия, като даде ново и окончателно значение на благословието на хляба и на виното.

1335 Чудесата с умножаването на хлябовете, които Господ благослови, разчупи и раздаде чрез Своите ученици, за да нахрани мнозинството, са предобраз на свръхизобилието на този единствен хляб, т.е. на Неговата Евхаристия.¹⁶⁷ Знамението на водата, превърнатата във вино в Кана Галилейска,¹⁶⁸ известява часа за прославата на Исус. Той показва извършването на сватбеното угощение в царство-

¹⁶⁴ Вж. *Пс.* 103, 13-15.

¹⁶⁵ Вж. *Præx eucharistica I seu Canon Romanus*, 95: *Missale Romanum*, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 453.

¹⁶⁶ Вж. *Втор.* 8, 3.

¹⁶⁷ Вж. *Мат.* 14, 13-21; 15, 32-39.

¹⁶⁸ Вж. *Иоан.* 2, 11.

¹⁶⁹ Вж. *Марк.* 14, 25.

то на Отца, където верните ще пият новото вино,¹⁶⁹ станало Кръвта на Христос.

1336 Първото провъзгласяване на Евхаристията разедини учениците, така както съобщението за страданието ги скандализира: „Тежки са тия думи! кой може да ги слуша?“ (*Иоан.* 6, 60). Евхаристията и кръстът са камъни за препъване. Това е същата тайна и тя не престава да бъде повод за разделяне. „Да не искате и вие да си отидете?“ (*Иоан.* 6, 67). Този въпрос на Господа отеква през вековете като призив към любовта Му – да открием, че Той е единственият, който има „думи за вечен живот“ (*Иоан.* 6, 68), и че да приемем с
1327 вяра дара на Евхаристията, означава да приемем самия Него.

УСТАНОВЯВАНЕТО НА ЕВХАРИСТИЯТА

610 1337 Като обикна своите, Господ ги обикна докрай. Като знаеше, че е дошъл вече часът да си отиде от този свят и да се завърне при Своя Отец, по време на вечерята Той изми нозете на учениците Си и им даде заповедта да се обичат.¹⁷⁰ За да остави залог за тази любов, за да не се отдалечава никога от Своите и за да ги направи съучастници на Своята Пасха, Той установи Евхаристията като спомен за Своята Смърт и Възкресение и заповяда на Своите апостоли да я отслужват до Неговото завръщане, „като ги назначи за свещеници на Новия Завет.“¹⁷¹
611

1338 Трите синоптични Евангелия и свети Павел ни предадоха разказа за установяването на Евхаристията; от своя страна св. Йоан припомня думите на Исус в синагогата на Капернаум, думи, които подготвят установяването на Евхаристията: Христос се посочва като хляб на живота, слязъл от небето.¹⁷²

1169 1339 Исус избра времето на Пасхата, за да извърши това, което беше известил в Капернаум: да даде на своите ученици Своето Тяло и Своята Кръв:

„И настана денят Безквасници, когато трябваше да се заколи Пасхалното агне; и прати Исус Петра и Иоана, като им рече: „Идете, пригответе ни пасха, за да ядем“ ... И като отидоха ... приготвиха пасхата. И

¹⁷⁰ Вж. *Иоан.* 13, 1-17.

¹⁷¹ CONCILIUM TRIDENTINUM, Sess. 22^a, *Doctrina de ss. Missae Sacrificio*, с. 1: DS 1740.

¹⁷² Вж. *Иоан.* 6.

когато настана часът, Той седна на трапезата и дванадесетте апостоли с него, и им рече: „От сърце пожелах да ям с вас тая пасха, преди да пострадам; понеже, казвам ви, няма вече да я ям, докле тя се не извърши в Царството Божие“. ... И като взе хляб и благодари, преломи и им даде, казвайки: „Това е Моето тяло, което за вас се дава; това правете за Мой спомен.“ Също взе и чашата след вечеря, като рече: „Тая чаша е новият завет с Моята Кръв, която за вас се пролива“ (Лук. 22, 7-20)¹⁷³.

1340 Като чества последната Тайна вечеря със Своите апостоли по време на Пасхалната трапеза, Исус даде определен смисъл на еврейската Пасха. И наистина, новата Пасха, преминаването на Исус при своя Отец чрез смъртта и Възкресението си, е предшествана в Тайната вечеря и в отслужването на Евхаристията, която завършва еврейската Пасха и предшества последната Пасха на Църквата в славата на Царството. 1151 677

„ТОВА ПРАВЕТЕ ЗА МОЙ СПОМЕН“

1341 Заповедта на Исус е да се повтарят делата и думите Му, „докле дойде Той“ (1 Кор.11, 26). Исус не иска само да си спомняме за Него и за това, което Той направи. Той има предвид литургичното отслужване, чрез апостолите и техните приемници на *спомена* за Христос, Неговия живот, Неговата смърт, Неговото Възкресение и Неговото застъпничество пред Бога. 611, 1363

1342 Още в началото си Църквата е била вярна на заповедта на Господа. За Църквата на Йерусалим е казано: 2624

„И постоянствах в учението на апостолите, в общуването, в хлеболo-мението и в молитвите. ... И всеки ден единогодушно престоявах в храма и преломявайки по къщите хляб, хранех се с весело и чисто сърце“ (Деян. 2, 42.46).

1343 Особено в „първия ден на седмицата“, т.е. неделният ден, денят на Възкресението на Исус, християните се събираха „да преломят хляб“ (Деян. 20, 7). От онези времена до наши дни отслужването на Евхаристията съществува без прекъсване, така че днес я срещаме навсякъде в Църквата със същата основна структура. Тя е център на живота на Църквата. 1166, 2177

1344 И така, от едно до друго отслужване, известявайки Пасхалната Тайна на Исус „докле дойде Той“ (1 Кор.11, 26), странстващият Божи народ 1404

¹⁷³ Вж. *Мат.* 26, 17-29; *Марк.* 14, 12-25; *1 Кор.* 11, 23-25.

¹⁷⁴ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Ad gentes*, 1: AAS 58 (1966) 947.

„се приближава през тясната врата на Кръста“¹⁷⁴ към небесното угощение, когато всички избрани ще седнат на трапезата на Царството.

IV. Литургичното отслужване на Евхаристията

ЛИТУРГИЯТА НА ВСИЧКИ ВЕКОВЕ

1345 От втори век насам ние имаме свидетелството на св. мъченик Юстин за основните линии на развитие на евхаристичното отслужване. Те са останали неизменени до наши дни във всички големи литургични семейства. Ето какво пише той към 155 г., за да обясни на императора езичник Антонин Пий (138-161 г.) това, което правят християните:

„В деня, наречен „ден на слънцето“, се събират на едно и също място всички, които живеят в града или в околностите.

Четат се спомените на Апостолите и писанията на пророците, доколкото времето позволява това.

Когато четецът свърши, този, който председателства общността, взема думата, за да подбуди и насърчи хората да подражават на тези хубави неща.

След това се изправяме всички заедно и казваме нашите молитви,¹⁷⁵ както за нас ... така и за всички останали, където и да са те, за да станем праведни в нашия живот и дела и да бъдем верни на заповедите, за да получим по този начин вечното спасение.

Когато молитвите са привършени, ние се поздравяваме взаимно с целувка.

След това на този, който председателства общността на братята, се донася хляб и чаша с вода, примесена с вино.

Той ги взема и възнася хвалебствия и славословия към Отца на вселената в името на Сина и на Светия Дух и дълго благодари (на гръцки: εὐχαριστία) за това, че сме удостоени за тези дарове.

Когато той привърши моленията и молитвите на благодарност, целият присъстващ народ казва: Амен.

След като председателстващият привърши своята благодарност и народът е отговорил, тези, които ние наричаме дякони, разпределят на всички присъстващи хляба и виното с водата „евхаристизирани“ (εὐχαριστήθεντος) и ги носят на отсъстващите.“¹⁷⁶

1346 Литургията на Евхаристията се развива в съответствие с една основна структура, която се е запазила в течение на вековете и до наши дни. Тя се изразява главно в два момента, които образуват

¹⁷⁵ SANCTUS IUSTINUS, *Apologia*, 1, 67: CA 1, 184-186 (PG 6, 429).

¹⁷⁶ SANCTUS IUSTINUS, *Apologia*, 1, 65: CA 1, 176-180 (PG 6, 428).

една основна единица:

- събирането, *Литургия на Словото* с четения, проповед и обща молитва;
- *Евхаристичната литургия* с поднасяне на хляба и виното, освещаване с акта на благодарностите и Причастие.

Литургията на Словото и Евхаристичната литургия съставят заедно „едно богослужение“;¹⁷⁷ в действителност трапезата, приготвена за нас в Евхаристията, е едновременно трапеза на Словото Божие и на Тялото Господне.¹⁷⁸ 103

1347 Не се ли извърши по този начин Пасхалната вечеря на възкръсналия Исус с учениците? По пътя Той им обясняваше Писанията, а след това, като седна на трапезата с тях, „взе хляба, благослови, преломи и им даваше“ (*Лук. 24, 30*)¹⁷⁹.

РАЗВИТИЕ НА БОГОСЛУЖЕНИЕТО

1348 *Всички се събират*. Християните се стичат на едно и също място за евхаристичното общение. Начело стои самият Христос, който е главното действащо лице на Евхаристията. Той е великият първосвещеник на Новия Завет. Той е, който председателства невидим всяко евхаристично богослужение. Като го представлява, епископът или свещеникът (действащ *в лицето на Христос – Глава*) стои начело на общността, взема думата след четенията, приема даровете и казва евхаристичната молитва. Всички вземат активно участие в богослужението, всеки по свой начин: четците; тези, които принасят даровете; тези, които раздават Причастието, и целият народ, чието „Амин“ изразява неговото участие. 1140 1548

1349 *Литургията на Словото* включва „писанията на пророците“, т.е. Стария Завет, и „творенията на апостолите“, това значи: посланията и Евангелията; след проповедта, която насърчава да приемем това Слово, което е в действителност Слово Божие,¹⁸⁰ и да го приложим на практика, следват ходатайствените молитви за всички хора, 1184

¹⁷⁷ CONCILIUM VATICANUM II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, 56: AAS 56 (1964) 115.

¹⁷⁸ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Dei Verbum*, 21: AAS 58 (1966) 827.

¹⁷⁹ Вж. *Лук. 24, 13-35*.

¹⁸⁰ Вж. *1 Тим. 2, 13*.

според думите на Апостола: „И тъй моля преди всичко да се правят просби, молитви, молби, благодарения за всички човеци, за царе и за всички, които са на власт“ (1 Тим. 2, 1-2).

1350 *Приношение на даровете* (Дароприношение): Донасят се, понякога в процесия, хлябът и виното, които ще бъдат поднесени от свещеника в името на Христос в евхаристичното жертвоприношение, където ще станат Неговото Тяло и Кръв. Това е същият жест на Христос на последната Тайна вечеря, „когато взе хляба и чашата“. Само Църквата може да поднесе на Създателя това чисто приношение, поднасяйки Му с благодарност това, което произхожда от
1359 Неговото творение¹⁸¹. Приношението на даровете на олтара повтаря жеста на Мелхиседек и поднася даровете на Създателя в ръцете на Христос. Той е, Който в собствената Си жертва води към съвършенство всички човешки опити да се принасят жертви.
614

1351 Още от началото християните донасят за Евхаристията заедно с хляба и виното и други техни дарове, за да ги споделят с тези, които са в нужда. Този обичай за събиране на *милостиня*,¹⁸² винаги актуален, се вдъхновява от примера на Христос, който стана беден, за да ни обогати¹⁸³:
1397
2186

„Тези, които са богати и които искат, дават, всеки според това, което си е наложил: събраното се дава на този, който председателства, и той помага на сираците и вдовиците, на тези, които са лишени поради болест или друга причина от приходи; на затворниците, на пришълците, с една дума, той помага на всички, изпаднали в нужда.“¹⁸⁴

1352 *Анафора*: с евхаристичната молитва и молитвата на благодарение и освещение ние достигаме до същността и върха на богослужението:

В Пролога (*Prefatio*) Църквата благодари на Отца чрез Сина в Светия Дух за всички Негови дела: за сътворението, изкуплението и освещаването. Тогава цялата общност се присъединява към това непрекъснато хвалебствие, с което небесната Църква, ангелите и
559 всички светци възхваляват Бога три пъти свят.

¹⁸¹ SANCTUS IRENAEUS LUGDUNENSIS, *Adversus haereses* 4, 18, 4: SC 100, 606 (PG 7, 1027); вж. *Мал.* 1, 11.

¹⁸² Вж. *1 Кор.* 16, 1.

¹⁸³ Вж. *2 Кор.* 8, 9.

¹⁸⁴ SANCTUS IUSTINUS, *Apologia*, 1, 67: CA 1, 186-188 (PG 6, 429).

1353 *Епиклезата* проси от Отца да изпрати своя Свети Дух (или силата на неговото благословение¹⁸⁵ върху хляба и виното, за да станат чрез неговата сила Тялото и Кръвта на Исус Христос и тези, които взимат участие в Евхаристията, да бъдат едно тяло и един дух (някои литургични традиции поставят епиклезата след анамнезиса). 1105

В *разказа за установяването* силата на думите и действието на Христос и могъществото на Светия Дух правят sacramентално присъстващи под знаците на хляба и виното Неговото Тяло и Неговата Кръв, Неговата жертва, поднесена на Кръста един път завинаги. 1375

1354 В *анамнезиса*, който следва, Църквата възпоменава Страданията, Възкресението и славното завръщане на Исус Христос. Тя представя на Отеца приношението на Неговия Син, който ни помири с Него. 1103

В *ходатайствените молитви* Църквата показва, че Евхаристията се отслужва в общение с цялата Църква, на небето и на земята, на живите и на мъртвите, в общение с пастирите на Църквата, Папата, епископа на епархията, нейното свещенство и дяконство и с всички епископи по целия свят, заедно с техните Църкви. 954

1355 В *Причастието*, предшествано от Господнята молитва и от разчупването на хляба, верните получават „небесния хляб“ и „чашата на спасението“, Тялото и Кръвта на Христос, който се предаде „за живота на света“ (*Иоан.* 6, 51): 1382

Защото този хляб и това вино бяха, според древния израз, „евхаристизирани“,¹⁸⁶ „ние наричаме тази храна *евхаристична* и никой не може да вземе участие в нея, ако не вярва в истината, на това, което се учи при нас, ако не се е очистил с банята за опрощение на греховете и възраждането и ако не живее според учението на Христос“.¹⁸⁷ 1327

V. Sacramentalното приношение: благодарение, възпоменание, присъствие

1356 Ако християните отслужват Евхаристията още от началото и под формата, която в своята същност не е променена в течение на

¹⁸⁵ Вж. *Prex eucharistica I seu Canon Romanus*, 90: *Missale Romanum*, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 451.

¹⁸⁶ Вж. SANCTUS IUSTINUS, *Apologia*, 1, 65: CA 1, 180 (PG 6, 428).

¹⁸⁷ SANCTUS IUSTINUS, *Apologia*, 1, 66: CA 1, 180 (PG 6, 428).

дълго време и в различните литургии, това е, защото ние знаем, че сме свързани от заповедта на Господа, дадена в навечерието на Неговото Странение: „Това правете за Мой спомен“ (1 Кор. 11, 24-25).

1357 Тази заповед на Господа ние изпълняваме, като честваме *наметта на Неговото жертвоприношение*. Като правим това, *ние поднасяме на Отца* това, което Той сам ни даде: даровете на Своего творение, хляба и виното, станали чрез силата на Светия Дух и чрез думите на Христос Тялото и Кръвта на Христос: по този начин Христос *присъства* реално и тайнствено.

1358 Следователно нужно е да смятаме Евхаристията:

- за благодарение и славословие към *Отца*;
- за възпоменание за жертвата на *Христос* и Неговото Тяло;
- за присъствие на Христос по силата на Неговото Слово и *Неговия Дух*.

ДЕЙСТВИЕ НА БЛАГОДАРЕНИЕ И ВЪЗХВАЛА НА ОТЦА

293 1359 Евхаристията, която е тайнство на нашето спасение, извършено от Христос на Кръста, е също и хвалебна жертва и благодарение за делото на сътворението. В евхаристичната жертва цялото творение, обичано от Бога, е поднесено на Отца чрез смъртта и Възкресението на Христос. Чрез Христос Църквата може да поднесе хвалебната жертва и благодарение за всичко, което Бог е направил добро, хубаво и справедливо в сътворението и в човечеството.

1083 1360 Евхаристията е жертва на благодарение към Отца, едно благословение, чрез което Църквата изразява своята благодарност към Бога за всички негови благодеяния, за всичко, което Той направи чрез сътворението, изкуплението и освещаването. Преди всичко Евхаристия означава „благодарение“.

294 1361 Евхаристията е също хвалебна жертва, чрез която Църквата възпява славата на Бога от името на цялото творение. Тази хвалебна жертва е възможна само чрез Христос: Той обединява верните в Своята личност, в Своего хвалебствие и в Своего ходатайство така, че хвалебната жертва към Отца е поднесена *от* Христос и *с* Него, за да бъде приета *в* Него.

ЖЕРТВЕНО ВЪЗПОМЕНАВАНЕ НА ХРИСТОС И НЕГОВОТО ТЯЛО – ЦЪРКВАТА

- 1362 Евхаристията е възпоменание за Пасхата на Христос, осъществяване и сакраментално приношение на Неговата единствена жертва в литургията на Църквата, която е Неговото тяло. Във всички евхаристични молитви ние намираме след учредителните слова една молитва, наречена *анамнезис*, или възпоменание. 1103
- 1363 Според Светото Писание *възпоменанието* не е само спомен за събития от миналото, но провъзгласяване на чудните дела, които Бог направи за хората.¹⁸⁸ В литургичното честване на тези събития те по особен начин стават присъстващи и актуални. По този начин Израил разбира своето освобождение от Египет: при всяко *отслужване* на Пасхата събитията от Изхода стават присъстващи в паметта на вярващите, за да съгласуват с тях живота си. 1099
- 1364 Възпоменанието добива нов смисъл в Новия Завет. Когато Църквата чества Евхаристията, тя възпоменава Пасхата на Христос и Пасхата започва да присъства: жертвата, която Христос поднесе на Кръста веднъж завинаги, остава действена¹⁸⁹: „Винаги, когато жертвоприношението на кръста, чрез което Христос, нашата Пасха, бе принесен в жертва, се отслужва на олтара, се извършва делото на нашето изкупление.“¹⁹⁰ 611
1085
- 1365 Като възпоменание на Пасхата на Христос *Евхаристията е също жертвоприношение*. Жертвеният характер на Евхаристията е проявен в самите учредителни слова: „Това е моето Тяло, което за вас се дава“ и „Тая чаша е новият завет с Моята кръв, която за вас се пролива“ (Лук. 22, 19-20). В Евхаристията Христос дава това Тяло, което Той пожертва за нас на кръста, самата Кръв, която Той проля „за мнозина за опрощаване на греховете“ (Мат. 26, 28). 2100
1846
- 1366 Евхаристията следователно е жертвоприношение, защото *представя* (прави присъстващо) жертвоприношението на Кръста, защото е негово *възпоменание* и защото *прибавя* неговия плод: 613
- [Христос] „Нашият Бог и Господ, принесе Себе си на Бога – Отец един път завинаги, умирайки като застъпник върху олтаря на Кръста, за да осъществи за тях (хората) вечно изкупление. Но, тъй като Неговата смърт

¹⁸⁸ Вж. *Иzx.* 13, 3.¹⁸⁹ Вж. *Евр.* 7, 25-27.¹⁹⁰ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 3: AAS 57 (1965) 6.

не трябваше да сложи край на Неговото свещенство (*Евр.* 7, 24. 27), на последната Тайна вечеря „през нощта, в която бе предаден“ (*1 Кор.* 11, 23) Той пожела да остави на Църквата, Своята възлюбена Невеста, едно видимо жертвоприношение (както го изисква човешката природа), където ще бъде представено кървавото жертвоприношение, което щеше да се извърши веднъж завинаги върху Кръста, чийто спомен ще се увековечи до края на времената (*1 Кор.* 11, 23) и чиято спасителна сила ще допринесе за изкупление на греховете, които ние извършваме всеки ден.¹⁹¹

1545 1367 Жертвоприношението на Христос и това на Евхаристията са *едно-единствено жертвоприношение*: Жертвата е една и съща. Сам Христос, Който тогава принесе Себе си на Кръста, я принася чрез службата на свещениците. Единствено начинът на принасянето е различен¹⁹²: „В литургията се съдържа и се принася в жертва по безкръвен начин Този същият Христос, който принесе Себе си само веднъж по кръвен начин върху олтара на Кръста. И това жертвоприношение е действително изкупително.“¹⁹³

618, 2031 1109 1368 *Евхаристията е също приношение на Църквата*. Църквата, която е Тялото на Христос, взема участие в приношението на своя Бог. Заедно с Него самата тя се принася цялата. Тя се присъединява към Неговото застъпничество пред Бога за всички хора. В Евхаристията жертвоприношението на Христос става жертвоприношение на членовете на Неговото Тяло. Животът на верните, техните хвалебствия, техните страдания, тяхната молитва, тяхният труд са съединени с тези на Христос и с Неговото цялостно принасяне. По този начин те придобиват една нова стойност. Христовото жертвоприношение, присъстващо на олтара, дава възможност на всички поколения християни да бъдат единени с Неговата жертва.

В катакомбите Църквата често пъти е представяна като жена по време на молитва, с широко отворени обятия в поза на молеща се. Както Христос разтвори ръцете Си на кръста, чрез Него, с Него и в Него тя се принася и се застъпва за всички хора.

834, 882 1561 1566 1369 *Цялата Църква се присъединява в приношението и застъпничеството на Христос*. Натоварен в Църквата със службата на Петър, *Папата* е свързан с всяко отслужване на Евхаристията, в което той е назначен като знак и слуга за единството на вселенската Църква. Местният *епископ* е винаги отговорен за Евхаристията, дори и когато тя е председателствана от *свещеник*. Неговото име се

¹⁹¹ CONCILIIUM TRIDENTINUM, Sess. 22^a, *Doctrina de ss. Missae Sacrificio*, c. 1: DS 1740.

¹⁹² CONCILIIUM TRIDENTINUM, Sess. 22^a, *Doctrina de ss. Missae Sacrificio*, c. 2: DS 1743.

¹⁹³ *Ibid.*

произнася в нея, за да се означаи неговото председателство на местната Църква между свещенството и с помощта на *дяконите*. Общността от своя страна се застъпва за всички служители, които за нея и с нея принасят евхаристичното жертвоприношение.

„Нека само тази Евхаристия се счита за действителна, която се отслужва под ръководството на епископа или от друго лице, което той е упълномощил.“¹⁹⁴
 „Само чрез службата на свещениците се осъществява духовното жертвоприношение на християните в единение с жертвоприношението на Христос, единственият Посредник, поднесен от името на цялата Църква в Евхаристията чрез ръцете на свещеника по безкръвен и сакраментален начин, докато дойде сам Господ.“¹⁹⁵

1370 Към приношението на Христос се присъединяват не само членовете, които са още тук на земята, но също и тези, които са вече *в небесната слава*: Църквата принася евхаристичното приношение в общение с пресветата Дева Мария, като се възпоменава самата тя, както и с всички светци и светици. В Евхаристията Църквата заедно с Мария е като че ли в подножието на Кръста, присъединена към приношението и застъпничеството на Христос. 956 969

1371 Евхаристичното приношение се принася също и *за починалите верни*, „които са умрели в Христос и не са още напълно пречистени“,¹⁹⁶ за да могат да влязат в светлината на Христовия мир: 958, 1689 1032

„Погребете това тяло без значение къде! Не се притеснявайте за него! Всичко, което ви искам, е да си спомняте за мен пред олтара на Господа, където и да бъдете.“¹⁹⁷
 „След това [в анафората] ние се молим за Светите Отци и епископи и въобще за всички, които са починали преди нас, като вярваме, че ще има твърде голяма полза за техните души, за които е поднесена нашата коленопреклонна молитва в присъствието на светата и страшна жертва ... . Като отправяме към Бога нашите молитви за тези, които са починали, дори и да са грешници, ние ... представяме пожертвания за нашите грехове Христос, като молим да бъде милостив към тях и към самите нас Бога, приятел на хората.“¹⁹⁸

1372 Свети Августин удивително точно обобщава това учение, кое-

¹⁹⁴ SANCTUS IGNATIUS ANTIOCHENUS, *Epistula ad Smyrnaeos* 8, 1: SC 10bis, 138 (Funk 1, 282).

¹⁹⁵ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Presbyterorum ordinis*, 2: AAS 58 (1966) 993.

¹⁹⁶ CONCILIUM TRIDENTINUM, Sess. 22^a, *Doctrina de ss. Missae Sacrificio*, c. 2: DS 1743.

¹⁹⁷ SANCTUS AUGUSTINUS, *Confessiones*, 9, 11, 27: CCL 27, 149 (PL 32, 775); verba sanctae Monicae, ante suam mortem, ad sanctum Augustinum et fratrem eius.

¹⁹⁸ SANCTUS CYRILLUS HIERSOLYMITANUS, *Catecheses mystagogicae* 5, 9-10: SC 126, 158-160 (PG 30, 1116-1117).

1140 то ни подтиква към все по-голямо съучастие в жертвоприношението на нашия Изкупител, което ние честваме в Евхаристията.

„Целият този изкупен град, т.е. събранието и обществото на светците, поднася на Бога универсално жертвоприношение чрез Великия Първосвещеник, Който в образа на роб стигна дотам да се принесе в жертва за нас в Своето страдание, за да направи от нас тялото на един толкова голям Началник ... . Такова е жертвоприношението на християните: „Така ние многото съставяме едно тяло в Христа“ (Рим. 12, 5). И Църквата не престава да възпроизвежда това жертвоприношение в добре познатото на верните Тайнство на олтара, където се вижда, че тя самата е принасяна в това, което тя принася.“¹⁹⁹

ПРИСЪСТВИЕТО НА ХРИСТОС ЧРЕЗ СИЛАТА НА НЕГОВОТО СЛОВО И СВЕТИЯ ДУХ

1373 „Христос Исус, Който умря, но още и възкръсна, Който е и отдясно на Бога, Който и ходатайства за нас“ (Рим. 8, 34), присъства по многобройни начини в Своята Църква²⁰⁰: в Своето Слово, в молитвата на Своята Църква, „дето са двама или трима събрани в Мое име“ (Мат. 18, 20), в бедните, болните, затворниците²⁰¹; в тайнствата, които е създал, в жертвоприношението на литургията и личността на служителите. Но „*преди всичко*“ Той присъства *под евхаристичните знаци*.²⁰²

1374 Начинът на присъствието на Христос в евхаристичните знаци е уникален. Той поставя Евхаристията над всички останали тайнства и прави от нея „сякаш съвършенство на духовния живот и цел, към която са насочени всички тайнства“²⁰³. В Пресветото Тайнство на Евхаристията „се съдържат *истински, реално и същностно* Тялото и Кръвта, тясно свързани с душата и божествеността на нашия Господ Исус Христос и следователно *целият Христос*“.²⁰⁴ Това присъствие се нарича „реално“, не като изключително качество, като че ли останалите присъствия не са „реални“, но по превъзходство, понеже е *същностно* и чрез него Христос, Бог и човек, присъства цял“.²⁰⁵

¹⁹⁹ SANCTUS AUGUSTINUS, *De civitate Dei* 10, 6: CSEL 40/1, 456 (PL 41, 284).

²⁰⁰ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 48: AAS 57 (1965) 53.

²⁰¹ Вж. *Мат.* 25, 31-46.

²⁰² CONCILIUM VATICANUM II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, 7: AAS 56 (1964) 100-101.

²⁰³ SANCTUS THOMAS AQUINAS, *Summa theologiae* 3, q. 73, a. 3, c: Ed. Leon. 12, 140.

²⁰⁴ CONCILIUM TRIDENTINUM, Sess. 13^a, *Decretum de ss. Eucharistia*, canon 1: DS 1651.

²⁰⁵ PAULUS VI, Litt. Enc. *Mysterium fidei*: AAS 57 (1965) 764.

1375 Христос присъства в това тайнство чрез *превръщането* на хляба и виното в Тяло и Кръв Христови. Църковните Отци потвърждават вярата на Църквата в действеността на Словото Христово и действието на Светия Дух да се извърши това превръщане. Така св. Иван Златоуст твърди:

„Не е човекът, който прави поднесените неща да станат Тялото и Кръвта Христови, но сам Христос, Който беше разпънат за нас. Свещеникът, образ на Христос, произнася тези думи, но тяхната действеност и благодат идват от Бога. *Това е Моето Тяло*, казва Той. Тези думи преобразяват поднесените неща.“²⁰⁶

И св. Амвросий казва по повод на това превръщане:

„Нека бъдем твърдо убедени, че това не е нещо, което природата е формирала, но което благословието е осветило, и че силата на благословието стои над това на природата, защото чрез благословието самата природа се променя...²⁰⁷ Словото на Христос, което можа да създаде от нищо съществуващите неща, не може ли да промени в друга същност, това, което вече съществува? Защото не по-малко дело е да дадеш нова природа на нещата, отколкото да я промениш.“²⁰⁸

1376 Тридентинският събор обобщил основните положения на католическата вяра, като декларира: „Тъй като Христос, нашият Изкупител, каза, че това, което Той поднася във вид на хляб, е наистина Неговото Тяло, Църквата винаги е била убедена в това, което Светият събор отново провъзгласява: чрез освещаването на хляба и на виното се извършва промяна на цялата субстанция на хляба в субстанция на Тялото на Христос, нашия Господ, и цялата субстанция на виното в субстанция на Неговата Кръв. Тази промяна Католическата Църква нарича правилно и точно *пресъществяване (трансубстанция)*.“²⁰⁹

1377 Евхаристичното присъствие на Христос започва в момента на освещаването и трае толкова дълго време, колкото траят евхаристичните знаци. Христос е цял и цялостно присъстващ във всеки един от знаците и цял присъстващ във всяка една от техните части, така

²⁰⁶ SANCTUS IOANNES CHRYSOSTOMUS, *De prodiflone ludae homilia* 1, 6: PG 49, 380.

²⁰⁷ SANCTUS AMBROSIUS, *De mysteriis* 9, 50: CSEL 73, 110 (PL 16, 405).

²⁰⁸ *Ibid.*, 9, 52: CSEL 73, 112 (PL 16, 407).

²⁰⁹ CONCILIUM TRIDENTINUM, Sess. 13^a, *Decretum de ss. Eucharistia*, c. 4: DS 1642.

²¹⁰ Вж. CONCILIUM TRIDENTINUM, Sess. 13a, *Decretum de ss. Eucharistia*, c. 3: DS 1641.

че разчупването на хляба не разделя Христос²¹⁰.

1178 1378 *Богочитането на Евхаристията*. В Литургията на месата
ние изразяваме нашата вяра в реалното присъствие на Христос във
вид на хляб и вино, като коленичим или като се покланяме дълбоко в
103, 2628 знак на благоговение пред Господа. „Католическата Църква е отда-
вала и продължава да отдава това богочитане, което се полага
към тайнството на Евхаристията, не само по време на месата, но
също така и извън службата: като съхранява с най-голямо старание
осветените жертвени дарове, като ги представя на вярващите да ги
почитат тържествено и като ги носи в шествие.“²¹¹

1183 1379 Светата дарохранителница (скиния, *tabernaculum*) в началото е била
предназначена да съхранява достойно Евхаристията, за да може тя да бъде
носена на болните и на отсъстващите от месата. Поради задълбочаване на
вярата в реалното присъствие на Христос в Евхаристията, Църквата е осъз-
2691 нала смисъла на мълчаливото преклонение пред Господа, който присъства в
евхаристичните знаци. Затова дарохранителницата трябва да бъде разполо-
жена на особено почетно място в Църквата; то трябва да бъде построено по
такъв начин, че да подчертава и показва истината за реалното присъствие на
Христос в Светото Тайнство.

1380 Това, че Христос е поискал да остане да присъства в Своята
Църква по такъв уникален начин, е много удобно. Понеже Христос
669 трябваше да напусне своите под видимата си форма, Той пожела да
ни даде Своето сакраментално присъствие. Понеже щеше да се
принесе на Кръста, за да ни спаси, Той пожела да ни остави спомена
от любовта, с която ни обикна „докрай“ (*Иоан. 13, 1*), до отдаване на
Своя живот. В действителност в Своето евхаристично присъствие
478 Той остава тайнствено сред нас като Този, Който ни обикна и преда-
де Себе Си за нас.²¹² Той остава под знаците, които изразяват и го-
ворят за тази любов:

2715 „Църквата и светът имат голяма нужда от евхаристичното богочита-
не. Исус ни очаква в това тайнство на любовта. Да не Му отказваме
времето, за да идем да Го посрещнем в преклонение, в съзерцание,
пълно с вяра и готово да изкупи тежките грешки и престъпления на
света. Нека нашето преклонение не престава никога.“²¹³

²¹¹ PAULUS VI, Litt. Enc. *Mysterium fidei*: AAS 57 (1965) 769.

²¹² Вж. *Гал. 2, 20*.

²¹³ IOANNES PAULUS II, Epist. *Dominicae Cenaе*, 3: AAS 72 (1980) 119; вж. *Enchiridion Vaticanum 7, 177*.

1381 „Присъствието на истинското Тяло на Христос и на истинската Кръв на Христос, казва св. Тома, „не може да се разбере с нашите сетива, но *единствено с вярата*, която се опира на авторитета на Бога“. Ето защо, като коментира текста на св. Лука 22, 19: „Това е Моето тяло, което за вас се дава“, св. Кирил Йерусалимски заявява: „Не се питай дали това е вярно, но по-скоро приеми с вяра думите на Господа, защото Той, който е истината, не лъже никога“²¹⁴.

156

215

„Обожавам те дълбоко, скрити Боже,
действително присъстващ под тези знаци.
На Теб моето сърце се подчинява изцяло,
защото като Те съзерцава, цялото замира.

Погледът, вкусът, осезанието не Те достигат:
трябва да се доверим само на това, което чуваме,
аз вярвам всичко, което е казал Божият Син,
няма нищо по-истинско от тази дума на Истината.“²¹⁵

VI. Пасхалното угощение

1382 Месата е едновременно и неделимо жертвен спомен, в който се увековечава жертвата на Кръста и свещената трапеза на общението с Тялото и с Кръвта на Господа. Но отслужването на евхаристичното жертвоприношение е изцяло ориентирано към интимното приобщаване на вярващите към Христос чрез Причастието. Да се причастяваме, това значи да получаваме самия Христос, който се принесен за жертва за нас.

950

1383 *Олтарът*, около който Църквата се събира, за да чества Евхаристията, представлява двете страни на една и съща тайна: олтарът на жертвата и трапезата на Господа. Нещо повече, християнският олтар е символ на самия Христос, присъстващ в средата на събранията на своите верни едновременно като принесена жертва за нашето помирение и като небесна храна, която се дава за нас. „Какво е всъщност олтарът на Христос, ако не образът на Тялото Христо-

1182

²¹⁴ Вж. PAULUS VI, Litt. Enc. *Mysterium fidei*: AAS 57 (1965) 757; вж. SANCTUS THOMAS AQUINAS, *Summa theologiae* 3, q. 75, a. 1, c: Ed. Leon. 12, 156; SANCTUS CYRILLUS ALEXANDRINUS, *Commentarius in Lucam* 22, 19: PG 72, 912.

²¹⁵ АНМА 50, 589.

²¹⁶ SANCTUS AMBROSIIUS, *De sacramentis* 5, 7: CSEL 73, 61 (PL 16, 447).

²¹⁷ SANCTUS AMBROSIIUS, *De sacramentis* 4, 7: CSEL 73, 49 (PL 16, 437).

во?²¹⁶; казва св. Амвросий²¹⁶; и на друго място: „Олтарът представлява Тялото [Христово] и Тялото Христово е върху олтара.“²¹⁷ Литургията изразява това единство на жертвоприношението и Причастието в различни молитви. Така, Църквата в Рим се моли в своята анафора:

„Коленопреклонно Ти се молим, Всемогъщи Боже: заповядай тези дарове да бъдат отнесени с ръцете на Твоя свет ангел върху небесния Твой олтар пред лицето на Твоето Божествено величие, та ние всички, които участваме в жертвоприношението върху този олтар, като приемем пресветото тяло и кръвта на Твоя Син, да бъдем изпълнени с всяко небесно благословение и благодат.“²¹⁸

„ВЗЕМЕТЕ И ЯЖТЕ ОТ НЕГО ВСИЧКИ“: ПРИЧАСТИЕТО

2835 1384 Господ отпрати към нас настоятелен призив да го приемаме в тайнството на Евхаристията: „Истина, истина ви казвам: ако не ядете плътта на Сина Човечески и не пиете кръвта Му, не ще имате в себе си живот“ (Иоан. 6, 53).

1457 1385 За да отговорим на тази покана, трябва да се подготвим за този велик и свят момент. Свети Павел насърчава за изпитание на съвестта: „Затова, който яде тоя хляб или пие чашата Господня недостойно, виновен ще бъде спрямо Тялото и Кръвта Господня. Но нека човек да изпита себе си и тогава да яде от хляба и да пие от чашата. Защото който яде и пие недостойно, той яде и пие своето осъждане, понеже не различава Тялото Господне“ (1 Кор. 11, 27-29). Този, който има съзнанието за извършен тежък грях, трябва да получи тайнството на Помирението (Покаянието), преди да пристъпи към Причастието.

1386 Пред величието на това тайнство верният не може да стори друго, освен скромно и с пламенна вяра да повтори думите на Стотника²¹⁹: „*Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbum, et sanabitur anima mea*“ – „Господи, не съм достоен да влезеш под моя покрив, но кажи само една дума и душата ми ще оздравее.“²²⁰ В „Божествената Литургия“ на св. Йоан Златоуст верните се молят в същия дух:

²¹⁸ *Præx eucharistica I seu Canon Romanus*, 96: *Missale Romanum*, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 453.

²¹⁹ Вж. *Мат.* 8, 8.

²²⁰ *Ritus Communionis*, 133: *Missale Romanum*, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 474.

„Приеми ме днес, Сине Божи, за участник в Твоята Тайна вечеря, защото аз няма да издам Тайната на враговете Ти, нито ще Ти дам целувка като Юда. Но както разбойника Те моля: спомни си за мен, Господи, в Царство Си.“²²¹ 732

1387 За да се подготвят да приемат по подходящ начин това тайнство, верните трябва да спазват пост, предписан от тяхната Църква.²²² Телесното поведение (жестовите, дрехите) ще трябва да излъчва уважението, тържествеността, радостта на този момент, в който Христос става наш гост. 2043

1388 В съответствие със самия дух на Евхаристията, ако имат необходимото благоразположение,²²³ верните могат да приемат светата Евхаристия, когато участват в месата:²²⁴ „Горещо се препоръчва на верните да участват в месата по най-съвършен начин, като също приемат след Причастието на свещеника Тялото на Господа от същото жертвоприношение.“²²⁵

1389 Църквата задължава верните „да участват в неделните и празничните дни на Божествената Литургия“,²²⁶ да приемат поне един път в годината Евхаристията, по възможност по време на Пасхата²²⁷, като се подготвят чрез тайнството на Покаянието. Но Църквата горещо препоръчва на верните да получават Светата Евхаристия в неделните и празничните дни или още по-често, дори всеки ден. 2042 2837

1390 Благодарение на сакраменталното присъствие на Христос под всеки един от знаците, Причастието само във вида на хляб позволява да получим целия плод на евхаристичната благодат. По пастирски съображения този начин на Причастие е законно установен като най-приложим в латинския обред. „Светото Причастие реализира по-пълно своята форма на знак, когато се прави в двата вида. Защото под такава форма знакът на евхаристичното угощение е по-очевиден.“²²⁸ Такава е основната

²²¹ *Liturgia Byzantina. Anaphora Iohannis Chrysostomi*, Prex ante Communionem: F.E. BRIGHTMAN, *Liturgies Eastern and Western* (Oxford 1896) p. 394 (PG 63, 920).

²²² Вж. CIC canon 919.

²²³ Вж. CIC canones 916-917: AAS 75 (1983 II), pp. 165-166.

²²⁴ Вж. CIC canones 917. Верните могат да приемат Светата Евхаристия, само още един (втори) път, за същия ден. Cfr. PONTIFICIA COMMISSIO CODICI IURIS CANONICI AUTHENTICE INTERPRETANDO, *Responsa ad proposita dubia*, 1: AAS 76 (1984) 746.

²²⁵ CONCILIIUM VATICANUM II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, 55: AAS 56 (1964) 115.

²²⁶ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Ecclesiarum Orientalium*, 15: AAS 57 (1956) 81.

²²⁷ Вж. CIC canon 920.

²²⁸ *Institutio generalis Missalis Romani*, 240: *Missale Romanum*, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 68.

форма за Причастие в Източните обреди.

ПЛОДОВЕТЕ НА ПРИЧАСТИЕТО

1391 *Причастието увеличава нашето единство с Христос.* Приемането на Евхаристията в Причастието носи като основен плод тясното сближение с Исус Христос. Господ казва: „Който яде Моята плът и пие Моята кръв, пребъдва в Мене, и аз в него“ (Иоан. 6, 56). Животът в Христос намира своето основание в Евхаристичното угощение: „Както Мене е пратил живият Отец, и аз живея чрез Отца, тъй и който Мене яде, ще живее чрез Мене“ (Иоан. 6, 57):

„Когато по време на Господните празници верните приемат Тялото на Сина, те провъзгласяват едни на други Благата вест, че залогът за живот им е даден, както когато ангелът казва на Мария Магдалина: „Христос Възкръсна!“ Ето че сега животът и възкресението се дават на този, който получава Христа.“²²⁹

1212 1392 Това, което материалната храна прави в нашия физически живот, Причастието го осъществява по чудесен начин в нашия духовен живот. Причастието с плътта на възкръсналия Христос, „оживотворена от Светия и животворящ Дух“,²³⁰ запазва, увеличава и подновява благодатния живот, получен при Кръщението. Този растеж на християнски живот има нужда да бъде подхранван чрез евхаристичното Причастие, хляба на нашето странстване, до момента на нашата смърт, когато ще ни бъде дадено като предсмъртно Причастие.

1393 *Причастието ни разделя от греха.* Тялото на Христос, което получаваме в Причастието, е „дадено за нас“ и Кръвта, която пием, е „пролята за мнозина за опрощение на греховете“. Ето защо Евхаристията не може да ни съедини с Христос, без в същото време да ни очисти от извършените грехове и да ни предпази от бъдещи грехове:

„Колчем ядете тоя хляб, и пиете тая чаша, ще известявате смъртта на Господа.“²³¹ Ако известяваме смъртта на Господа, ние известяваме опрощението на греховете. Защото винаги, когато неговата Кръв се пролива, тя се пролива за опрощение на греховете и аз трябва винаги

²²⁹ *Fanqîth, Breviarium iuxta ritum Ecclesiae Antiochenae Syrorum*, v. 1 (Mossul 1886) p. 237a-b.

²³⁰ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Presbyterorum ordinis*, 5: AAS 58 (1966) 997.

²³¹ Вж. *1 Кор.* 11, 26.

²³² SANCTUS AMBROSIUS, *De sacramentis* 4, 28: CSEL 73, 57-58 (PL 16, 446).

да го приемам, за да ми прощава винаги греховете. Аз, който винаги греша, ще трябва винаги да имам едно лекарство.²³²

1394 Както телесната храна служи за възстановяване загубата на сили, така и Евхаристията укрепва любовта, която в ежедневието живот има тенденция да отслабва; тази съживена любов *заличава простителните грехове*.²³³ Като ни се дава Сам, Христос съживява нашата любов и ни прави способни да скъсаме нашите неверни чувства към творенията и да пуснем корените си в Него:

„Понеже Христос умря за нас от любов, когато възпоменаваме Неговата смърт в момента на жертвоприношението, ние молим Неговата любов да ни бъде дадена чрез идването на Светия Дух; молим смиренно, щото по силата на тази любов, поради която Христос пожела да умре за нас, ние също, като получаваме благодатта на Светия Дух, да виждаме света като разпнат за нас и да бъдем самите ние разпнати за света. ... След като сме получили дара на любовта, да бъдем мъртви за греха и да живеем за Бога.“²³⁴

1395 Чрез същата любов, която възпламенява у нас, Евхаристията ни *предпазва от бъдещи смъртни грехове*. Колкото повече ние вземаме участие в живота на Христа и напредваме в Неговото приятелство, толкова по-трудно ще ни бъде да се разделим от него чрез смъртния грях. Евхаристията не е установена да прощава смъртните грехове. Това е присъщо на тайнството Покаяние. Присъщо на Евхаристията е да бъде тайнство за тези, които са в пълно общение с Църквата.

1396 *Единството на мистичното Тяло: Евхаристията прави Църквата*. Тези, които получават Евхаристията, са съединени по-тясно с Христос. С това Христос ги съединява с всички верни в едно общо тяло: Църквата. Причастието обновява, усилва, задълбочава това възплъщаване в Църквата, вече осъществено чрез Кръщението. В Кръщението ние сме призвани да образуваме само едно тяло.²³⁵ Евхаристията осъществява този призив: „Чашата на благословението, която благославяме, не е ли общение с Кръвта Христова? Хлябът, който ломим, не е ли общение с Тялото Христово? Защото един хляб, едно тяло сме ние многото, понеже всички се причастяваме от един хляб“ (1 Кор.10, 16-17).

²³³ Вж. CONCILIUM TRIDENTINUM, Sess. 13^a, *Decretum de ss. Eucharistia*, c. 2: DS 1638.

²³⁴ SANCTUS FULOENTIUS RUSPENSIS, *Contra gesta Fabiani* 28, 17: CCL 91A, 813-814 (PL 65, 789).

²³⁵ Вж. 1 Кор. 12, 13.

- 1064 „Ако вие сте Тялото на Христос и негови членове, вашето тайнство е поставено върху Господнята трапеза, вие получавате вашето тайнство. Вие отговаряте „Амен – Да, това е така“ на това, което получавате, и се подписвате, като отговаряте така. Ти чуваш тази дума: „Тялото Христово“ и отговаряш: „Амен.“ Тогава бъди част от Тялото на Христос, за да бъде вярно твоето „Амен“.²³⁶
- 2449 1397 Евхаристията ни задължава към бедните: за да получим истинските Тяло и Кръв на Христос, дадени за нас, ние трябва да откриваме Христос в най-бедните, Неговите братя²³⁷:
- „Ти вкуси от Кръвта на Господа и не познаваш дори своя брат. Ти безчестиш тази трапеза, като не считаш за достойно да споделиш своята храна с Този, Който бе считан за достоен да вземе участие в тази трапеза. Бог те освободи от всички твои грехове и те покани на трапезата. Ти дори и тогава не стана по-милостив.“²³⁸
- 817 1398 *Евхаристията е единството на християните.* Пред величието на тази тайна св. Августин възкликва: „*О, тайнство на благочестието! О, знак на единството! О, връзка на любовта!*“²³⁹
- Толкова по-болезнено отекват раздорите на Църквата, които разкъсват общото участие в Господнята трапеза, толкова по-наложителни са молитвите към Господа, за да се завърнат дните на пълното единство на всички тези, които вярват в Него.
- 838 1399 Източните Църкви, които не са в пълно общение с Католическата Църква, отслужват Евхаристията с голяма любов. „Тези Църкви, макар и разделени от нас, имат истинските тайнства главно по силата на апостолското наследство: Свещенството и Евхаристията, които ги свързват тясно с нас.“²⁴⁰ Известно общение в тайнствата (*in sacris*), следователно в Евхаристията, е „не само възможно, но дори и препоръчително, когато настъпят благоприятни обстоятелства и с одобрението на Църковната власт“²⁴¹.

²³⁶ SANCTUS AUGUSTINUS, *Sermo* 272: PL 38, 1247.

²³⁷ Вж. *Mam.* 25, 40.

²³⁸ SANCTUS IOANNES CHRYSOSTOMUS, *In epistolam I ad Corinthios*, homilia 27, 5: PG 61.230.

²³⁹ SANCTUS AUGUSTINUS, *In Iohannis evangelium tractatus* 26, 13: CCL 36, 266 (PL 35, 1613); вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. *Sacrosanctum Concilium*, 47: AAS 56 (1964) 113.

²⁴⁰ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 15: AAS 57 (1965) 102.

²⁴¹ CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 15: AAS 57 (1965) 102; вж. CIC canon 844, § 3.

1400 Църковните общности, създадени от Реформацията, отделени от Католическата Църква, „особено заради липсата на тайнството Свещенство, не са запазили оригиналната и цялостна същност на евхаристичната тайна“²⁴². Поради тази причина евхаристичното общение за Католическата Църква с тези общности не е възможно. Обаче тези църковни общности, „когато в Светата Тайна Вечеря възпоменават смъртта и възкресението на Господа, изповядват, че животът се състои в общението ни с Христос и очакват Неговото славно завръщане“²⁴³. 1536

1401 Когато възникне някаква тежка и наложителна нужда, по преценка на епархийския епископ католическите свещенослужители могат да дават тайнствата (Евхаристия, Покаяние, Елеосвещение) и на други християни, които не са в пълно общение с Католическата Църква, но молят за тях с цялото си желание: в такива случаи е необходимо те да покажат католическата вяра относно тези тайнства и да имат необходимото благоразположение.²⁴⁴ 1483 1385

VII. Евхаристията – „залог за бъдещата слава“

1402 В една древна молитва Църквата приветства тайната на Евхаристията: „О, свещена трапеза, на която приемаме Христа: чества се споменът за Неговото страдание, душата се изпълва с благодат и получаваме залога на бъдещата слава.“²⁴⁵ Ако Евхаристията е възпоменание за Пасхата Господня, ако чрез нашето причастие на олтара сме изпълнени „с всяко небесно благословение и *благодат*“²⁴⁶, Евхаристията е също едно предзнаменование на небесната слава. 1323 1130

1403 Сам Господ на последната Тайна Вечеря насочи вниманието на Своите ученици към отслужването на Пасхата в Божието Царство: „И казвам ви, че отсега нататък няма да пия от този лозов плод

²⁴² CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 22: AAS 57 (1965) 106.

²⁴³ CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Unitatis redintegratio*, 22: AAS 57 (1965) 106.

²⁴⁴ Вж. CIC canon 844, § 4.

²⁴⁵ *In Sollemnitate ss.mi corporis et sanguinis Christi*, Antiphona ad „Magnificat“ in II Vesperis: *Liturgia Horarum*, editio typica, v. 3 (Typis Polyglottis Vaticanis 1973) p. 502.

²⁴⁶ *Prex eucharistica I seu Canon Romanus*, 96: *Missale Romanum*, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 453.

²⁴⁷ Вж. *Лук.* 22, 18; *Марк.* 14, 25.

до оня ден, когато с вас ще го пия нов в царството на Отца Си“
 (Мат. 26, 29).²⁴⁷ Всеки път, когато Църквата чества Евхаристията,
 671 тя си спомня за това обещание и нейният поглед се обръща към
 Този, Който идва (Деян. 1, 4). В своята молитва тя призовава Него-
 вото идване: „*Marana tha*“ (1 Кор. 16, 22) „Дойди, Господи Иисусе“
 (Откр. 22, 20) „нека дойде Твоята благодат и да отмени този свят!“²⁴⁸

1404 Църквата знае отгук нататък, че Господ идва в своята Евхаристия и
 че Той е там, сред нас. Обаче това присъствие е скрито. За това именно
 ние чествуваме Евхаристията, „очаквайки блажената надежда и
 1041 пришествието на нашия Спасител Иисус Христос“²⁴⁹, като молим „където
 (в Твоето царство) се надяваме да бъдем ... за да се наслаждаваме вечно
 1028 на Твоята слава, когато ще изтриеш всяка сълза от очите ни, защото ще
 виждаме Тебе, нашия Бог, както Си, ще бъдем на Тебе подобни през
 всички векове и безспирно ще Те прославяме“.²⁵⁰

1042 1405 За тази голяма надежда за новите небеса и новата земя, в които ще
 обитава справедливостта,²⁵¹ ние нямаме по-сигурен залог, нито по-ясен
 знак от Евхаристията. В действителност винаги, когато се чества или се
 отслужва тази тайна, „се извършва делото на нашето изкупление“²⁵² и
 1000 ние „разчупваме един и същ хляб, който е лек за безсмъртие, проти-
 воотрова, за да не умираме, но да живеем в Иисус Христос завинаги“.²⁵³

Накратко

1406 *Иисус е казал: „Аз съм живият хляб, слязъл от небето; кой-
 то яде от тоя хляб, ще живее вовеки ... . Който яде Моята
 плът и пие Моята кръв, ще има живот вечен ... пребъдва
 в Мене и Аз в Него“ (Иоан. 6, 51.54. 56).*

1407 *Евхаристията е сърцето и върхът в живота на Църквата,
 защото в нея Христос присъединява Своята Църква и ней-
 ните членове към Своята хвалебна жертва и благодараре-*

²⁴⁸ *Didaché* 10, 6: SC 248, 180 (FUNK, *Patres apostolici* 1, 24).

²⁴⁹ *Ritus Communionis*, 126 [Embolismus post “Pater noster”]: *Missale Romanum*, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 472; вж. *Tum.* 2, 13.

²⁵⁰ *Præx eucharistica III*, 116: *Missale Romanum, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 465.*

²⁵¹ Вж. *Петр.* 3, 13.

²⁵² CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 3: AAS 57 (1965) 6.

²⁵³ SANCTUS IGNATIUS ANTIOCHENUS, *Epistula ad Ephesios*, 20, 2: SC 10bis, 76 (FUNK 1, 230).

ние, принесено на Неговия Отец един път завинаги върху Кръста; чрез това жертвоприношение Той излива благодарните на спасението върху Своето Тяло, което е Църквата.

- 1408 Евхаристичното отслужване включва винаги: провъзгласяването на Словото Божие, благодарност към Бог Отец за всичките му благодеяния, най-вече за дара на Своя Син, освещаване на хляба и виното за участието в литургичното угощение чрез приемането на Тялото и Кръвта на Господа. Тези елементи съставляват един и същ акт на богослужението.
- 1409 Евхаристията е възпоменание за Христовата Пасха: т.е. на делото на спасение, извършено чрез живота, смъртта и Възкресението на Христос, дело, станало присъстващо чрез литургичното действие.
- 1410 Самият Христос, вечният Първосвещеник на Новия Завет, който, като действа чрез службата на свещениците, поднася евхаристичната жертва. И същият Христос, реално присъстващ във вид на хляб и вино, е този, който е принасян в евхаристичната жертва.
- 1411 Само законно ръкоположените свещеници могат да ръководят Евхаристията и да освещават хляба и виното, за да станат Тялото и Кръвта на Господа.
- 1412 Същностните знаци на евхаристичното тайнство са пшеничният хляб и гроздовото вино, върху които е призовано благословието на Светия Дух. Свещеникът произнася думите на освещението, казани от Исус Христос по време на Тайната Вечеря: „Това е Моето Тяло, което за вас се дава ... . Това е чашата ... с Моята кръв...“
- 1413 Чрез освещаването се извършва преосъществяване на хляба и виното в Тялото и Кръвта на Христос. В осветените хляб и вино сам Христос, жив и прославен, присъства истински, реално и същностно, със Своето Тяло и Своята

²⁵³ Вж. CONCILIIUM TRIDENTINUM, Sess. 13^a, *Decretum de ss. Eucharistia*, c. 3: DS 1640, *Ibid.*, canon 1: DS 1651.

*Кръв, със Своята душа и Своето божество.*²⁵⁴

- 1414 *В качеството си на жертвоприношение Евхаристията също се принася за опрощение на греховете на живите и мъртвите и за да се получат от Бога духовни и материални благодеяния.*
- 1415 *Този, който иска да получи Христос в евхаристичното Причастие, трябва да се намира в благодатно състояние. Ако някой има съзнанието за извършен смъртен грях, не трябва да се приближава до Евхаристията, без предварително да е получил опрощение в тайнството Покаяние.*
- 1416 *Светото Причастие с Тялото и Кръвта на Христос увеличава връзката на причастяващия се с Господа, прощава му простителните грехове и го предпазва от тежки грехове. Понеже връзките на любов между причастяващия се и Христос се засилват, приемането на това тайнство усилва единството на Църквата, мистичното Тяло на Христос.*
- 1417 *Църквата препоръчва горещо на вярващите да приемат Светото Причастие, когато присъстват на отслужването на Евхаристията; за това тя ги задължава поне един път годишно.*
- 1418 *Понеже сам Христос присъства в Тайнството на олтара, трябва да Го почитаме с култ на обожанието. „Посещението на пресветото Тайнство е доказателство за благодарност, знак на любов и задължение за обожаване на Христос, нашия Господ.“²⁵⁵*
- 1419 *След като премина от този свят при Отца, Христос ни дава в Евхаристията залог за бъдещата слава при Него: участието ни в Светото Жертвоприношение ни отъждествява с Неговото сърце, поддържа нашите сили по време на поклонничеството ни през този живот, кара ни да желаем Вечния живот и ни присъединява към Небесната Църква, света Дева Мария и всички светци.*

²⁵⁵ PAULUS VI, Litt. Enc. *Mysterium fidei*: AAS 57 (1965) 771.